

**DE TORAH VAN JEZUS /
HET EVANGELIEVOORSCHRIFT**

**De regel van het Evangelie uitgelegd als de enige regel des levens;
waarin alle wetten inbegrepen, óf vervuld zijn**

2^e VERSIE

Door Willem Westerbeke

5^e brochure in de serie: Het genadeverbond

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2011

INHOUD

VOORWOORD

- In het evangelie is een volmaakte regel des levens voor de gelovigen
- Gods wil is de volmaakte levensregel
- Israël en de 10 geboden
- Verlost van de wet en haar vloek
- Een verschil in de omschrijving
- Luther: de wet is geen regel des levens voor gelovigen
- Calvijn over de Christelijke vrijheid
- Heidelberger Catechismus
- Visie van William Huntington
- John Warburton
- Visie van Philpot
- Aanleiding tot het schrijven van "Het Evangelievoorschrift"
- De geboden van de wet vergeleken met de geboden van het Evangelie
- Conclusie

Toelichting (in de tweede versie, 2011)

VOORWOORD

Het onderschrift bij de titel van deze brochure: *De regel van het Evangelie uitgelegd als de enigste regel des levens* lijkt oppervlakkig gezien niet moeilijk. Maar als we ons verdiepen in de problematiek dat de wet geen regel des levens is voor de gelovigen, komen we er achter dat het Evangelievoorschrift een bijzonder moeilijk leerstuk is. Niet omdat de Schrift onduidelijk is op dit punt, maar omdat de verwarring zo groot is. Deze brochure is in feite geen uitleg van het Evangelievoorschrift. Daarvoor verwijs ik naar de boeken van Luther, W. Huntington en anderen. Met deze brochure probeer ik aandacht te vragen voor hun uitleg van het Evangelie.

Vanaf de Reformatie wordt gediscussieerd over het onderwerp wat of nu de *juiste regel des levens* is voor de gelovigen. Sommigen hebben het op een wettische manier gedaan, anderen op een Evangelische wijze. Vele goede schrijvers hebben er een bijdrage aan geleverd. Maar mijn inziens heeft niemand het *Evangelievoorschrift* zo duidelijk omschreven als J.C. Philpot in "*The Gospel Standard*". Zijn meditatie over dit onderwerp werden voor het eerst vertaald de heer D. Schot te Tholen. Ik heb deze vertaling met de Engelse editie vergeleken en hertaald. Aan die uitgave heb ik deze brochure toegevoegd als een toelichting. De titel van deze uitgave luidt: *Het Evangelievoorschrift de regel des levens voor de gelovigen*. Bij ons wordt deze uitdrukking niet zoveel gebruikt. Wij spreken meestal *over Gods Woord als een regel des levens*. En dan wordt er mee bedoeld: *Wet en Evangelie*. Niet de wet als een eis van het werkverbond, maar de wet der 10 geboden, met de kerninhoud nl. "*God lief te hebben boven alles en onze naasten als onszelf.*"

Luther, Huntington, Philpot hadden een andere benadering van de functie van de wet dan de gereformeerde theologen. Zij erkennen vanzelf wel de hoofdinhoud van de wet als een eeuwigdurende eis en regel, maar niet voor de *gelovigen*. Voor de gelovigen geldt de wet der 10 geboden niet als een leefregel, maar het Evangelievoorschrift. Daarin ligt wel dezelfde kerninhoud, *liefde tot God en onze naasten, maar met een fundamenteel verschil*. De liefde die het Evangelie voorschrijft vloeit uit een andere bron. [Dezelfde Verbondsgod; nieuw Verbond, Hebr. 8] God als Schepper en Rechter eist in de wet van het Werkverbond volmaakte liefde, en de minste zonde wordt eeuwig gestraft. Maar in het Evangelievoorschrift wordt de eeuwige liefde van de Vader geopenbaard en als vrucht daarvan hebben wij als Zijn kinderen Hem door Christus lief en willen onze wederliefde tot Hem en onze liefde tot onze naasten betonen. Door het geloof in Christus zijn wij kinderen Gods en wettige erfgenamen. Nu hebben we de Heere lief, niet zozeer uit kracht van de eis der wet, maar omdat Hij ons eerst heeft liefgehad. En onze medegelovigen hebben we lief omdat ze ook door de Vader geliefd worden. En de liefde tot onze naaste proberen wij te tonen omdat de zaligheid van zijn ziel ons ter harte gaat. En al zouden ze ons tegenstaan, dan nog proberen we het goede voor hen te zoeken. Wij behoren ons tegenover onze naasten te gedragen zoals de Vader Zich tegen ons gedraagt. Jezus zegt: "*Hebt uw vijanden lief, opdat gij kinderen van uw Vader moogt zijn, want Hij doet Zijn zon opgaan over bozen en goeden*", Matth. 5:44-48.

Nu, iedere kan toch wel aanvoelen dat deze Evangelische liefde de wet niet veracht, maar ze erkent in haar eis en in haar rechtvaardige vloek, waar wij vanaf onze geboorte

onder liggen. Maar het Evangelievoorschrift reikt veel verder dan de wet. Het eerste gebod ervan is het geloof in Christus de Zaligmaker. Het tweede gebod is als een kind telkens door Hem tot de Vader te gaan. Het derde is het voorbeeld van Christus na te volgen in de kruisweg. En het vierde is het Voorschrift van het Evangelie kinderlijk te gehoorzamen. Och, wie is tot deze dingen bekwaam? Maar het is juist dit dierbare Voorschrift wat ons leert Wie zo'n levenswandel kan en wil werken, namelijk de Heilige Geest.

De zuivere Evangelische heiligmaking is bijna een onbekende zaak geworden. Het is waar, in de zogenaamde Evangelische kringen roemt men op het Evangelie. Maar omdat men de wet als een Tuchtmeester tot Christus ontkent, of geen voldoende ervaring aan het sterven aan de wet nodig acht, verliest men het vertrouwen bij anderen die de gehele bijbel als leerboek voor het bevindelijk leven hoogschatten. Dit is het kardinale punt waar het bij de meeste voorstanders van Evangelische waarheden ontbreekt, het ontbreken *van het sterven aan de wet*.

In de Gereformeerde gezindte, waar de bevindelijke waarheid beleden wordt, wordt het *Evangelievoorschrift* en de Evangelische heiligmaking meestal stelselmatig en traditioneel verklaard. Soms met erg hoge woorden, soms met lage termen, maar helaas wordt het meestal alleen met verstandskennis beredeneerd. Aan de andere kant zien we dat anderen de wet wel als kenbron van ellende handhaven en als een Tuchtmeester tot Christus aandringen, maar de meesten van hen die ernstig over hen zaligheid denken, blijven hangen in wettische dienstbaarheid. Het droevig gevolg van deze uitwassen is hetgeen Paulus beschrijft in Galaten 5:29: "*die naar het vlees geboren was, vervolgde degenen, die naar den Geest geboren was.*"

Het is ook een verkeerde opvatting dat het Evangelievoorschrift eigenlijk alleen geldt voor *sterkgelovigen*, dus voor hen die verzekerd zijn dat ze gestorven zijn aan de wet en leven door het geloof in Christus. Niets is minder waar dan dat. Het werk van God de Heilige Geest is om te overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel. Dat de Geest de wet gebruikt tot kennis van zonde, is niet om door de werken van de wet ons leven te verbeteren maar om door de wet aan de wet te sterven, d.w.z. om aan alle hoop op de werken der wet te sterven. Dit stervensproces wordt in de bevindelijke gangen meestal in trappen en graden geleerd, maar de *zwakstgelovigen* hebben er enige kennis aan. Sommigen ontvangen in hun overtuiging van schuld en zonde een heenwijzing naar Christus, een ontsluiting of verklaring van de heerlijke Evangeliewaarheid. Anderen worden dieper ingeleid. Christus openbaart zich aan hen in de glans van zijn Middelaarsambten, als de Weg tot de Vader. Enkelen mogen komen tot de volle zekerheid des geloofs, de volle bewustheid dat ze met Christus de dood zijn ingegaan en met Hem zijn opgestaan. Deze summiere omschrijving wordt hier niet gegeven om het stelselmatig uit te leggen, want de Heere werkt vrijmachtig. Hoedanig de leiding van de Geest ook is, iedere gelovige leeft onder het *Voorschrift van het Evangelie*. Een zwakgelovige is zowel als een sterk gelovige vrijgemaakt van de wet door Christus. "*Gij zijt niet onder de wet maar onder de genade*", Rom. 6:14. Deze vrijmakende kracht van Christus geldt voor al de gelovigen van de zijde Gods. In het persoonlijk geloofsleven moet er echter alles geleerd worden door het onderwijs van de Heilige Geest. Naar de mate van dit onderwijs zijn er trappen in het geloof.

Het onuitsprekelijk voorrecht om de Evangelieleefregels goed te mogen verstaan en te mogen betrachten wordt toch zo vaak onderschat! Het *wettisch levensbeginsel* schaadt

het geloofsleven veel meer dan men denkt. Maar het eenvoudig leven in de vreze Gods en de geloofswerkzaamheden die voortkomen uit liefde en het vertrouwen op een verzoenend God in Christus strekt tot de eer van God tot troost van een gelovige en tot stichting van de naaste. Met wettisch levensbeginsel bedoel ik niet een conservatieve levensstijl, want iemand die conservatief is kan in het geestelijk leven zuiver Evangelisch werkzaam zijn. En een wettisch mens kan zeer betrouwbaar zijn, een eigenschap die we niet moeten verachten.

Ik hoop dat de Geest des Heeren in een ruime mate mag uitgestort worden over Zijn Kerk. Wat zou het een onuitsprekelijk voorrecht zijn als de Kerk van Christus verlost werd uit haar dienstbare kluisters en banden waarin zij gevangen zit, om te mogen wandelen in de vrijheid der kinderen Gods. Wij mogen de woorden van Paulus wel toepassen op de Kerk des Heeren in ons land. Galaten 3:1-: *"O gij uitzinnige Galaten, wie heeft u betoverd, dat gij der waarheid niet zoudt gehoorzaam zijn; denwelken Jezus Christus voor de ogen te voren geschilderd is geweest, onder u gekruist zijnde? Dit alleen wil ik van u leren: hebt gij den Geest ontvangen uit de werken der wet, of uit de prediking des geloofs? Zijt gij zo uitzinnig? Daar gij met den Geest begonnen zijt, voleindigt gij nu met het vlees? Hebt gij zoveel tevergeefs geleden? Indien maar ook tevergeefs!"*

Middelburg, september 2000.

Copyright Willem Westerbeke.

In het evangelie is een volmaakte regel des levens voor de gelovigen.

Deze stelling zal niemand die de waarheid liefheeft tegenspreken. Maar als wij er aan toevoegen: 'dat de wet geen regel des levens is voor de gelovigen', roept dat bij velen vragen op. Degenen die dat leren worden niet begrepen, of ze worden verdacht gehouden. De gedachte rijst vanzelf op: is de wet dan afgeschaft? Niemand van de rechtzinnige theologen die dat leren. Allen stemmen overeen dat de wet een eeuwigdurende regel van Gods wil is. Maar het verschil ligt hier: er zijn theologen die leren dat de wet geen regel des levens meer is voor de gelovigen. Laten wij proberen een kort overzicht te geven van de levensregels die God de mens heeft gegeven.

Gods wil is de volmaakte levensregel

Adam had in de staat der gerechtigheid een uitmuntende regel. Adam was Gods zoon en zal de zoon niet doen wat zijn Vader wil? In zijn ziel was *de liefde* tot God zijn Schepper en tot zijn naaste, zijn vrouw, ingeschapen. Heiligheid was zijn element. Bovendien gaf de Heere hem een proefgebod. In het houden daarvan was het eeuwig leven beloofd. Op het verbreken volgde de eeuwige dood, voor hem en zijn nakomelingen. Dus, 2 elementen zijn er te onderscheiden: de leefregel voor handel en wandel en een regel, (het proefgebod van het werkverbond) wat betrekking had op zijn eeuwige staat.

Na de zondeval komen die 2 elementen telkens terug. Eén regel betreffende onze eeuwige staat, en één leefregel inzake onze handel en wandel. Maar wèl met dit verschil dat nu beide leefregels behoren bij het Verbond der genade. De leefregel om door de wet (van het Werkverbond) zalig te worden is een uitgesproken onmogelijkheid. De vlammende en geschonden deugden Gods verhinderen dat. In eeuwigheid wordt de wet van het Werkverbond niet afgeschaft, wij liggen onder haar rechtvaardige vloek. Bovendien, door de zondeval is het niet mogelijk om zalig te worden door uitwendige gehoorzaamheid aan Gods wil. Wat werd dan de levensregel voor Adam?

Geloven in het beloofde Vrouwenzaad, de Zaligmaker van zondaren, die uit Eva zal geboren worden. De ingestelde offerdienst behoorde ook bij deze regel des geloofs.

En Gods wil gehoorzamen, namelijk Hem boven alles lief te hebben en zijn naaste, dat wil de dus zeggen zijn nageslacht lief hebben als zichzelf.

Ten opzichte van de rechtvaardigmaking gelden dezelfde regels voor al zijn nakomelingen. 1. Geloven in de Zaligmaker. Ten opzichte van de heiligmaking geldt: 2. Leven naar Gods wil, wet en instellingen.

Na de zondvloed werd deze regel uitgebreid met enkele geboden die de Heere aan Noach gaf en die via zijn zonen lang onder het menselijk geslacht bekend gemaakt werden. Maar het merendeel van de mensheid vervreemde van Gods wil. Wat was dan hun levensregel? Rom. 2:14 en 15. *Zij betonen dat zij de wet geschreven hebben in hun hart, want God heeft het hen geopenbaard*, Rom. 1: 19. Dus de ingeschapen kennis van God was een regel voor hun doen en laten.

420 jaar na de Zondvloed riep de Heere Abraham en gaf hem een uitbreiding van de levensregels, o.a. de besnijdenis. Deze instellingen moest hij aan zijn huisgezin voordragen, Gen. 18:19. Maar de voornaamste regel van zijn geloofsleven tot rechtvaardigmaking was het geloof in de toekomstige Messias, Die uit hem geboren zal worden.

Israël en de 10 geboden

In de tijd van Mozes openbaarde de Heere zich aan Israël. Hij openbaarde opnieuw als de trouwe Verbondsgod en Hij sloot een Volksverbond met Israël. Justus Vermeer legt dit duidelijk uit in zijn Catechismusverklaring Zondag 34. De hoofdregel van het Genadeverbond bleef dezelfde namelijk het geloof in de beloofde Messias. Er kwamen heel wat ceremoniële wetten bij. Wij moeten er goed op letten dat het Volksverbond meerdere elementen bevat. In de complete wetgeving die God aan Mozes op Sinai gaf, herhaalde de Heere o.a. ook de eis van het werkverbond: "de mens die deze dingen doet, zal door dezelve leven", Lev. 18:5, Rom. 10:5. Bovendien gaf de Heere mondeling (en schriftelijk) een korte beschrijving van al de leefregels, zowel van de wet als de Evangelische voorschriften, Hebr. 4:2. Deze samengevat zijn de *Tien geboden*. De Heere begint met de hoofdbelofte van het Genadeverbond: "*Ik ben de Heere uw God*", enz. De Heere werd dus hun *Voorbeeld* en de geschreven wetten waren hun *Voorschriften*. "Zijt heilig, want Ik ben heilig", Lev. 19:2; 1 Petrus 1:15.

Maar waarin heeft Israël dan gefaald, terwijl ze ten tijde van Jezus zo zorgvuldig, en ijverig waren om de wet te onderhouden? Paulus zegt het duidelijk: Israël verstond de juiste betekenis niet van de wet. De wet was gericht op Christus. Ze zochten hun *rechtvaardigheid* niet door het geloof in de beloofde Messias, maar in de stipte onderhouding van de wet. Dat was hun val. "Omdat zij die (nl. de rechtvaardigheid) zochten niet uit het geloof, maar als uit de werken der wet", Rom. 9: 32.

Nu een belangrijk punt.

Geldt de *complete* wet van de *Tien geboden* nog voor alle mensen? Natuurlijk niet, die gold nimmer voor alle mensen, alleen voor het Jodendom. Dat blijkt toch duidelijk uit de eerste woorden, de voorrede, die luidt: "*Ik ben de Heere uw God, die u uit Egypteland uitgeleid hebt*". Dit Volksverbond geldt voor Israël en niet voor al andere volkeren. Enkele toevoegingen in de *wet der Tien geboden* zoals de belofte om lang te leven in Kanaän als kinderen hun ouders gehoorzamen waren, waren eveneens bestemd voor het Jodendom. En wat moeten wij denken van het vierde gebod, de onderhouding van de sabbatdag? Geldt dat voor alle mensen? Vieren wij nog de zevende dag?

Maar wat wèl voor alle mensen geldt is de kerninhoud van de Tien geboden: God en onze naasten lief te hebben. En hetgeen er onafscheidelijk aan verbonden is: de vloek die God uitgesproken heeft over alle overtreders. Deze vloek is zeer omvangrijk en geldt ziel en lichaam, voor tijd en eeuwigheid. Allen die onder de wet zijn, liggen onder de vloek, Gal. 3:10. Dus de wet en haar vloek zijn nooit van elkaar af te scheiden, die onder de wet zijn, liggen onder de vloek.

Verlost van de wet en haar vloek

Maar nu het onuitsprekelijk voorrecht van hen die in Christus geloven. "Want de zonde zal over u niet heersen, want gij zijt niet onder de wet, maar onder de genade", Rom. 6: 14. Onder de wet te zijn is onder de eeuwige vloek te leggen. De wet werkt toorn, zodra wij ze overtreden. Als er geen wet is kan die ook niet overtreden worden, en de zonde niet toegerekend worden. De wet is een afspiegeling van de volmaakte deugd van Gods waarheid, rechtvaardigheid en heiligheid. Als de Heere Zijn volk van onder de vloek verlost, verlost hij hen dus van onder de gehele wet, want wet en vloek zijn voor overtreders! Verlost te worden van onder de wet betekent verlost van haar eis en vloek, wat alleen kan door de volmaakte genoegdoening en gerechtigheid van Christus. Een kind van God leeft niet meer onder de geschonden deugden van God en Zijn wet, maar

onder de volmaakte Borgstelling van Christus. En in Hem is God volkomen voldaan en de wet is door Hem bevredigd.

"Maar wij zijn nu vrijgemaakt van de wet, overmits wij dien gestorven zijn, onder welken wij gehouden waren,' enz. Vrijmaken staat tegenover dienstbaarheid. Onder de wet te verkeren is onder de dienstbaarheid te zijn. De wet had onder het Oude Testament een brede betekenis: de gehele wet van Mozes dat wil zeggen alle wetten en voorschriften uit de boeken van Mozes. Gestorven te zijn aan de gehele wet betekent door het geloof met Christus de dood in te gaan, maar ook daarna met Hem op te staan tot een nieuw geestelijk leven, om naar de wil van God in Christus te leven.

Hetzelfde lezen wij in Gal. 3:23-27. "Zo dan de wet is onze tuchtmeester geweest tot Christus." Het Griekse woord *paidagoogos* betekent: kinderen, (vooral jongens opvoeden), besturen en onderwijzen. De tekst zegt duidelijk dat de kerk onder het Oude Testament onder de tuchtmeester verkeerde. Onder het Evangelie verkeert ze in een vrije staat.

Maar als de wet geen regel des levens is voor de gelovigen, welke regel hebben zij dan? Heel eenvoudig, *de wil van God in Jezus Christus*. Deze wil is in zijn gehele omvang beschreven in het Nieuwe Testament. **Maar is de wet der tien geboden dan afgeschafft? Neen, nooit zal iemand dit met de Bijbel kunnen bewijzen.** Hoe kan de afstraling van Gods deugden, die in de wet doorstralen, afgeschafft worden? Iedere onwedergeboren mens ligt onder de wet. En de gelovigen liggen er onder naar hun oude mens, wat Paulus zegt in Rom. 7: 26. "Met het gemoed dien ik de wet Gods, maar met het vlees de wet der zonde". Wat is het dienen van de wet Gods met het gemoed? De wet te erkennen dat ze rechtvaardig is en heilig en goed in het veroordelen van onze schuldige ziel. Als we ons onder de wet zien liggen, erkennen we haar rechtvaardig vonnis. "Uw doen is de rein, uw vonnis gans rechtvaardig", Rom. 7:12. Wat is het dienen van de wet der zonde door het vlees, waar Paulus hier over spreekt? Wel, zonder de wet is de zonde dood, Rom. 7: 8. Maar de zondige begeerlijkheid in de oude mens is zo sterk, krachtig en vurig tegenin Gods wet dat ze de oude mens soms geheel en al bezet, ja gevangen neemt, Rom. 7: 23. Zodat wij door de macht der zonde onder de dienstbaarheid van de wet komen, naar onze oude mens. En in die zin dienen wij de macht van zonde en wet tegen onze zin en wil.

Een verschil in de omschrijving.

Wij komen nu tot een moeilijk probleem. De meeste gereformeerde theologen stellen vast dat de wet nog een regel des levens voor de gelovigen is. Of, zoals anderen zeggen: *de wet en het evangelie* zijn de regels voor ons leven. Waarom noemen zij het Evangelievoorschrift niet alléén als regel des levens? Om diverse reden. Dit is er een van: Kort na de Reformatie verwierpen de antinominanen de wet als een regel des levens. Sommigen leerden dat de wet geheel en al is afgeschafft. En dat leidde tot een losbandig leven. Anderen leerden dat de liefde tot God de regel des levens is voor de gelovigen. Deze laatste uitspraak is wel goed bedoeld, maar ze geeft gelegenheid voor geestdrijverij. Nooit kan iets van of in de mens een levensregel zijn. Alleen Gods wil, wet, voorschrift, en voorbeeld is onze regel.

Luther: de wet is geen regel des levens voor gelovigen

Luther was helder en radicaal in zijn leerstelling omtrent de wet. De wet is geen regel des levens voor de gelovigen, ze kan het ook niet zijn, ze veroordeelt en verdoemt alleen. Luther schrijft:

Galaten 3 vers 19: *Want ik ben door de wet der wet gestorven, opdat ik Gode leven zou.* Dit zijn wonderlijke woorden en ongehoorde spreekwijzen welke het menselijk verstand helemaal niet bevat. En die dingen worden kort gezegd, maar met zeer veel nadruk. Paulus nu schijnt hier te spreken uit een drift en gloed des Geestes, en met een grote [en brandende] ijver, bij wijze van verontwaardiging; alsof hij zeide: Wat roemt gij op de wet, waarmee ik niet wil te doen hebben? [of mij enigszins bemoeien]. Hoe komt gij mij daarmee zo dikwijls lastig vallen? Indien men echter volkomen op de wet aandringt, dat men die absoluut hebben moet!, zo heb ik ook een wet. Hij noemt dus, als het ware verontwaardigd, de genade van de Heilige Geest zelf: een wet; het genadewerk met een nieuwe benaming [en woord] aanduidende, tot [verkleining, als het ware, en] verachting, [terzijdestelling] van de wet, Mozes en de valse apostelen die beweerden, dat de wet ter rechtvaardiging nodig was, en zo stelt hij wet tegenover wet. En dit is een zeer lieflijke spreekwijze en zeer vol van vertroosting. Wanneer in Gods Woord, voornamelijk bij Paulus, wet tegenover wet gesteld wordt; zonde tegenover zonde, dood tegenover dood, gevangenis tegenover gevangenis, duivel tegenover duivel, hel tegenover hel, altaar tegenover altaar, Lam tegenover Lam, pascha tegenover pascha, Rom. 8:2, 3. *Want de wet des Geestes des levens in Christus Jezus heeft mij vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods.* [Want hetgeen der wet onmogelijk was, aangezien zij door het vlees krachteloos was, heeft God, Zijn Zoon zedende in gelijkheid des zondigen vleses, en [dat] voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vlees]. Ps. 68:19; vergeleken met Ef. 4:8. *Hij heeft de gevangenis gevangen genomen.* Hosea 13:4, Dood, ik zal uw dood zijn, hel, ik zal uw pestilentie zijn. [Het woord satan, duivel betekent eigenlijk tegenstander, die een ander scheldt of lastert. In het Hebreeuws s-t-n; in het Grieks: diabolos.] Zo vindt men dat de HEERE gezegd wordt de satan ook te schelden, Zach. 3:2; Judas, vs. 9. Zo zegt Paulus hier, dat hij door de wet aan de wet gestorven is, als wilde hij zeggen: de wet van Mozes veroordeelt en beschuldigt mij. Tegen die beschuldigende en veroordelende wet heb ik een andere wet, namelijk genade en vrijheid, [Jakobus 1:25]. Die beschuldigt die beschuldigende, en veroordeelt die veroordelende wet. Alzo doodt de dood de dood, doch deze dood welke de dood doodt, is het Leven zelf. Doch zij wordt genoemd de dood des doods, door een overvloeiende verontwaardiging des Geestes tegen de dood. Aldus neemt de gerechtigheid de naam van zonde aan, omdat zij de zonde veroordeelt, en deze veroordelende zonde is de ware gerechtigheid, [2 Kor. 5:21].

En Paulus is hier een ketter aller ketteren en zijn ketterij is ongehoord, omdat hij zegt, dat hij aan de wet gestorven is en Gode leeft. De valse apostelen leerden, "indien gij niet aan de wet leeft, zijt gij Gode dood", dat is, als gij niet volgens de wet leeft, zo zijt gij voor God dood. Paulus zegt precies het tegenovergestelde: *Indien gij niet aan de wet gestorven zijt, kunt gij Gode niet leven!* Het is in onze dagen dezelfde leer van onze tegenstanders, welke toentertijd die was van de valse apostelen [en die dwalingen zijn helaas in onze dagen nog niet uitgestorven]. Zo gij, zeggen ze Gode wilt leven, leeft aan de wet of volgens de wet. Wij daarentegen: Indien gij Gode wilt leven, zo behoort gij aan de wet geheel gestorven te zijn. Deze leer kan de rede en de menselijke wijsheid niet vatten. Daarom leert zij gedurig het tegenovergestelde. Te weten: zo gij Gode wilt leven, behoort gij de wet te onderhouden; omdat er geschreven is: *Doe dat en gij zult*

leven. En dit is de grondregel en de enige maxime [hoofdstelling] van al de [valse] godgeleerden: Wie volgens de wet leeft, leeft Gode. Paulus zegt juist het tegenovergestelde; te weten, *dat wij Gode niet kunnen leven, indien wij niet aan de wet gestorven zijn*. Derhalve moeten wij opklimmen tot die hemelse hoogte, opdat wij vast mogen stellen, dat wij ver boven de wet, ja geheel aan de wet dood zijn. Zijn wij nu aan de wet gestorven, dan heeft de wet geen recht op ons; zoals zij ook op Christus in het minst geen recht heeft, Die ons van haar verlost heeft, opdat wij door Hem Gode leven zouden. Dit alles ziet daarop [en strekt daartoe], [om te bewijzen], dat wij door de wet niet gerechtvaardigd worden, maar alleen door het geloof in Christus. Paulus spreekt hier ook *niet van de ceremoniële wet*, aangezien hij zelf [na zijn bekering] geofferd heeft in de tempel, Timotheüs besneden, zijn hoofd te Kenchreën geschoren [Hand. 18:]. Die dingen zou hij niet gedaan hebben indien hij aan de ceremoniële wet gestorven ware, maar hij spreekt over *de gehele wet*. *Daarom is eenvoudig de gehele wet, hetzij die ceremonieel is, of der Tien Geboden voor een Christen afgeschaft, omdat hij daaraan gestorven is*. Niet dat de wet verloren gaat, ja zij blijft, leeft en regeert in [of over] de goddelozen, maar een vrome is der wet gestorven, gelijk hij ook aan de zonde, de duivel, dood en hel gestorven is; welke zaken nochtans blijven, en de wereld en zondaars [ongelovigen] zullen die [tot hun deel] hebben, [en moeten ondergaan.

Dus wanneer een Sofist¹ begrijpt, dat de wet afgeschaft wordt, en daaronder de ceremoniële wet; versta gij dan Paulus [zó], dat èn ieder Christen aan de gehele wet onttrokken wordt en sterft, èn dat toch de wet blijft.*) Bij voorbeeld, Christus van de doden opstaande, is vrij van het graf, en toch blijft het graf nog. Petrus is vrij van de kerker, de geraakte van het bed, de jongeling van de doodsbaar, de jongedochter van het ziekbed, en toch blijft de gevangenis, het bed, de doodsbaar en 't krankbed. Zo ook wordt de wet afgeschaft, wanneer ik van haar ontslagen wordt; de wet sterft, wanneer ik aan haar sterf, en toch blijft zij, [behoudt zij haar kracht en wezen]. Maar omdat ik door een andere wet aan haar sterf, zo sterft de wet ook aan mij; zoals het graf van Christus, de gevangenis van Petrus, het ziekbed van het jonge meisje enz. blijven, en toch sterft Christus door de opstanding aan het graf; Petrus wordt door de verlossing aan de gevangenis onttrokken, het dochttertje wordt door het leven [of: de gezondmaking] van het ziekbed bevrijd. Daarom zijn die woorden "Ik ben aan de wet gestorven" zeer nadrukkelijk. Want hij zegt niet: ik ben voor een tijd vrij van de wet, of ik ben een heer der wet, maar eenvoudig: Ik ben aan de wet gestorven; dat is: ik heb in het geheel niet meer met de wet van doen.

*) Het is te beklagen, dat Paulus nog zo weinig verstaan wordt. In Rom. 7 behandelt hij deze zaak, en toont klaar aan voor wie de wet afgeschaft is, en voor wie die nog blijft, ja hoeverre de Christenen, zolang zij nog in de onvolmaaktheid zijn, en met een lichaam der zonde omhangen, daarmee te doen hebben. Vs. 4 komt de eigen zaak voor, zoals hier aan de Galaten: *Zo dan mijne Broeders, gij zijt ook aan de Wet gedood, door het lichaam Christi*. Zeer eigenaardig en onderscheidenlijk drukt zich diezelfde Paulus uit, 1 Tim. 1:8, 9, en vervolgens: *Want, wij weten, dat de Wet goed is, zo iemand die wettelijk gebruikt*. Waarop hij dan gaat aantonen voor wie de wet niet, voor wie al gesteld is: [negative] niet voor de Rechtvaardigen, dat is, voor de Gelovigen, maar [positive] voor de Ongelovigen, enz.

¹ Sofist is een beoefenaar van Filisofie, de wijsbegeerte.

En er kon niets krachtigers door Paulus gezegd worden tegen de rechtvaardiging der wet dan dit, wanneer hij zegt: "*Ik ben aan de wet gestorven*"*; dat is: ik bekommer mij in het geheel niet om de wet; derhalve word ik door de wet niet gerechtvaardigd.

*{Geen wonder, dat het Vlees en verdorven verstand hier tegen opkomt, en de grote menigte dat niet bevatten kan, want die zoekt door de Gerechtigheid des Wets de zaligheid te verdienen, en de ontwaakte en overtuigde Consciëntie te stillen, doch de Gerechtigheid dus Geloofs zoekt alleen rust in Christus. }

Aan de wet nu te sterven, betekent door haar niet gebonden te worden, maar van haar vrij te zijn, en haar niet te kennen. Dus, wie voor God wil leven, doe zijn best, om buiten de wet gevonden te worden, en laat hij met Christus uit het graf opstaan. De soldaten [wachters] waren verschrikt, toen Christus uit het graf opstond; en ook zij die gezien hadden, dat het jonge meisje weer opgewekt werd, stonden verbaasd, [gelijk apparent ook over de opwekking van Lazarus geen kleine beroering zal geweest zijn]. Zo verschrikt ook de rede en de menselijke wijsheid, en wordt verdwaasd, wanneer zij hoort, dat wij niet gerechtvaardigd worden, tenzij wij aan de wet gestorven zijn, omdat ons [verdorven] verstand zulks niet [verstaan of] begrijpen kan. Wij echter weten, dat wij door het geloof Christus Zelf aangrijpende, naar het geweten een zekere nieuwe wet aannemen en ons daaronder begeven, welke die oude verslindt, die ons gevangen hield [Rom. 7:23]. Zoals dat graf, waarin de gestorven Christus gelegen heeft, toen de Heere Jezus opgestaan was, geopend en ledig bevonden wordt, en Christus verdwijnt, [daar niet meer gevonden wordt], zó, wanneer ik in Christus geloof, sta ik met Hem op, en ik sterf aan mijn graf, dat is: aan de wet, die mij gevangen hield; en dus is nu de wet ledig, ik ben de kerker en mijn graf, dat is: de wet, ontvloden. Dus heeft de wet nu geen recht meer om mij te beschuldigen en gevangen te houden, omdat ik weder opgestaan ben.

De gewetens moeten nauwkeurig onderwezen worden, opdat zij het stuk aangaande het onderscheid tussen de gerechtigheid der wet en die der genade recht kennen. De gerechtigheid van de genade of de vrijheid van het geweten, *staat eigenlijk niet in betrekking tot het vlees*. Want het vlees moet niet vrij zijn, maar in het graf, de gevangenis, en op het ziekbed blijven [liggen]. *Het vlees moet aan de wet onderworpen worden*, en door de Egyptenaars in slavernij getuchtigd. Een Christelijk *geweten* echter moet aan de wet gestorven zijn, dat is: vrij van de wet, en geheel geen gemeenschap met haar hebben. Dit te weten, is nuttig [en noodzakelijk], omdat het dienstig en krachtig is, om de verslagen consciëntie te vertroosten. Dus, wanneer gij een mens ziet, die bevreesd en bedroefd is door de overtuiging van zonde, zeg hem: Gij maakt geen recht onderscheid, broeder; gij stelt de wet in uw *geweten*, die gij in het *vlees* moest plaatsen. Ontwaak, sta wederom op, en bedenk, dat men in Christus moet geloven, Die de wet en de zonde overwonnen heeft. Door het geloof zult gij de wet te boven komen, en zult ge in de genade overgaan, alwaar geen wet en zonde is; en indien er nog wet en zonden mochten zijn, gaat u dat toch niets aan, omdat gij aan de wet en zonden [dood en] gestorven zijt.

Deze zaken zijn gemakkelijk te zeggen maar gelukkig en zalig de mens, die die dingen terdege zou kennen in de strijd der consciëntie, dat is: gelukkig hij, die wanneer de zonde op hem aanstormt, en de wet hem beschuldigt en verschrikt, zou kunnen zeggen: wat gaat het mij aan, dat gij, wet, mij schuldig verklaart, dat gij overtuigt dat ik vele zonden heb begaan? Ja, dat ik er nog dagelijks vele bega, dat gaat mij niets aan, ik ben doof, ik hoor u niet, dus klopt gij aan een dovemans-deur, omdat ik aan u gestorven ben. Doch staat gij erop, en is het u erom te doen om met mij te twisten, wegens de zonden; ga dan tot het vlees en de leden, die mijn knechten zijn, en bestraf, tuchtig en kruis die.

Doch mij in het *geweten*, als vrouw en koningin, moet ge niet lastig vallen, aangezien ik niets met u te maken heb. Want ik ben aan u gestorven, en ik leef nu aan Christus, waar ik in een andere wet ben, namelijk van genade, die heerschappij voert over zonde en wet. Door wat middel? Door het geloof in Christus, zoals Paulus beneden uitlegt.

Het is toch een wonderlijke en ongehoorde uitdrukking, dat aan die wet te leven, betekent: Gode te sterven, en dat aan de wet te sterven, betekent: Gode te leven. Deze twee voorstellingen zijn volkomen in strijd met de rede, en dus worden zij door geen sofist, of die zich aan de wet houdt, begrepen. Doch gij, [godvruchtige lezer], leer deze uitdrukking op de juiste wijze verstaan. Wie aan de wet leeft, dat is: wie door de werken der wet zoekt gerechtvaardigd te worden, is en blijft een zondaar, daarom is hij dood en veroordeeld. Want de wet kan niet rechtvaardigen en zaligen; maar beschuldigt, verschrikt en doodt hem. Derhalve aan de wet te leven, betekent: aan God te sterven. Daarentegen, aan de wet te sterven, betekent: Gode te leven. Daarom, indien gij aan God wilt leven, betaamt het dat gij aan de wet sterft. Indien gij echter aan de wet leeft, zo zult gij aan God gestorven zijn. Echter [aan God] te leven, betekent: door de genade, of door middel van het geloof gerechtvaardigd te worden, vanwege Christus, zonder wet en werken.

Derhalve is een Christen, indien hij in eigenlijke zin en nauwkeurig beschreven zou worden, een kind van genade en vergeving der zonden, die in het geheel geen wet heeft, maar boven de wet, zonde, dood en hel is. En gelijk Christus vrij [en ontslagen] is van het graf, Petrus van de gevangenis, zo is een christen vrij van de wet. En eveneens, zoals de betrekking is van de verrezen Christus uit het graf, en van de verlorene Petrus uit de gevangenis, tót het graf, en tót de gevangenis, zodanige betrekking heeft een gerechtvaardigde consciëntie tót de wet. En gelijk Christus door Zijn dood en verrijzenis [of opstanding] aan het graf sterft, zodat het graf voortaan geen recht meer op Hem, [de verrezen Heere Jezus] heeft, noch Hem langer [in bewaring] kan houden, maar nadat de steen en zegels [afgeworpen en] verbroken waren, en de wachters verschrikt [vluchtten,] staat Hij wederom op, en gaat vrij uit. En Petrus, voor zijn verlossing, sterft aan de gevangenis, en gaat vrij uit, waar het hem lust. Zo wordt op gelijke wijze het *geweten*, door de genade, van de wet verlost. Zo is een ieder, die uit de Geest geboren is. Doch het *vlees* [verdorven verstand] weet niet, vanwaar dit komt, of waar dit, [deze stelling en uitdrukking] heen wil, omdat zij niet dan volgens de wet kan oordelen. Daarentegen zegt de geest, [dat is: geestelijke mens, het verlicht oordeel]: 't Zij alzo, dat de wet mij beschuldigt en dat de zonde en dood mij verschrikt, toch wanhoop ik daarom niet, omdat ik een wet tegen de wet, een zonde tegen de zonde, een dood tegen de dood heb. Derhalve, wanneer ik een knaging [of: beschuldiging] der consciëntie wegens de zonde gevoel, zo zie ik op die koperen slang: Christus aan het kruis. Daar vind ik een andere zonde tegen mijn zonde, die mij beschuldigt en wroeging toebrengt. Die andere zonde nu, namelijk in het vlees van Christus, welke de zonde van de gehele [uitverkoren] wereld wegneemt, is almachtig; die veroordeelt en delgt mijn zonden. Zo is mijn zonde, opdat die mij niet zou beschuldigen en veroordelen, veroordeeld door de zonde; dat is: door de gekruisigde Christus, Die voor ons zonde geworden is, opdat wij door Hem gerechtigheid Gods zouden worden, [2 Kor. 5:21].

Dus vind ik de dood in mijn vlees, die mij kruisigt en doodt, maar ik heb een tegenovergestelde dood, die de dood van mijn dood is, en die kruisigt en verslindt dezelve. Al deze zaken geschieden niet door de wet of [eigen] werken, maar door de gekruisigde Christus, op Wiens schouders [de zonden liggen en] al de rampen van het ganse [uitverkoren] menselijk geslacht liggen, namelijk wet, zonde, dood, duivel, hel,

welke alle in Hem sterven. Want door Zijn dood doodt Hij die. Maar daartoe wordt vereist, dat wij [van onze zijde] deze weldaad van Christus met een [vertrouwend zeker] vast geloof ontvangen [en aannemen]. Want gelijk noch wet, noch enig werk, maar Christus alleen ons aangeboden wordt, zo wordt ook van ons niets vereist dan het geloof, dat [omhelst], aanneemt en gelooft, dat mijn zonde en dood verdoemd en vernietigd worden in de zonden en de dood van Christus, 2 Kor. 5:21.

Ongewijzigd overgenomen uit: *Paulus' brief aan de Galaten*.

Calvijn over de Christelijke vrijheid

Wanneer Calvijn in zijn *Institutie* over de heiligmaking van de gelovigen handelt doet hij dat onder het hoofd: *Van de Christelijke vrijheid*. Hij behandelt de 10 geboden niet uitvoerig. Hij geeft geen opsomming van plichten en geboden die de mens elk moment veroordeelt, omdat wij geboren overtreders zijn. Maar hij behandelt de leer van de Christelijke vrijheid in drie stukken.

1. Dat de wet de gelovigen aanspoort tot het goede.
2. Dat de consciëntie niet door dwang van de wet, vrijwillig de wil van God gehoorzaamt. Dit kan niet geschieden zolang wij nog onder de wet zijn.
3. Wanneer wij daarentegen van de strenge eis der wet en het juk verlost zijn, zo kunnen wij blijmoedig en met grote bereidwilligheid op Gods roepstem antwoorden en hem volgen waarheen Hij ons leidt. Van de Christelijke vrijheid, boek 3 hoofdstuk 19.

De Christelijke vrijheid heeft vanzelf wel grenzen. Vooral in Engeland kwamen in de eerste helft van de zeventiende eeuw groepen op die de nauwgezette levenswandel van God kinderen verkeerd beoordeelden. Zij beschouwden een nauwgezet leven als wettische vroomheid. Dat kan wel waar zijn als het uit een wettisch beginsel voortkomt om God te behagen buiten de kennis van Christus. Maar zo hebben de Reformatoren Christelijke vrijheid nooit bedoeld, noch geleerd. Het gevolg van de bestrijding tegen de antinomianen was dat zowel in Engeland als in Nederland de rechtzinnige schrijvers de grenzen van de Christelijke vrijheid gingen aanleggen *met argumenten ontleend aan de eeuwigdurendheid van de wet der tien geboden*. Goed te verstaan, men leerde niet dat de werken der wet nodig zijn in het stuk van rechtvaardigmaking, verre daarvandaan. Maar men leerde dat de wet der 10 geboden, in de heiligmaking een drangreden tot gehoorzaamheid aan Christus is. In de nadere reformatie werd door sommige theologen, de uitgebreidheid van de wet steeds sterker beklemtoond.

Heidelberger Catechismus

Daartoe gaf ook aanleiding dat de Heidelberger Catechismus de wet der 10 geboden opgenomen had in het stuk der dankbaarheid. De catechismus volgt een opvallende methode in het plaatsen van de wet. Ze begint het stuk van 's mensen ellende met vraag 3: Waaruit kent gij uw ellende? Antwoord: uit de wet Gods. Vraag 4: Wat eist de wet Gods van ons? Antwoord: dat leert ons Christus in een hoofdsom, Matth. 22: 37-40. Opvallend is dat hier de wet geciteerd wordt in een hoofdsom, God lief te hebben boven alles en onze naasten als ons zelf.

In het stuk der dankbaarheid lezen we als volgt vraag 86: "Aangezien wij uit onze ellendigheid, zonder enige verdienste onzerzijds, alleen uit genade, door Christus verlost zijn, waarom moeten wij dan nog goede werken doen?" Het antwoord is: "Daarom dat Christus, nadat Hij ons met Zijn bloed gekocht en vrijgemaakt heeft, ons

ook door Zijn Heilige Geest tot Zijn evenbeeld vernieuwt, opdat wij ons met ons ganse leven Gode dankbaar voor Zijn weldaden bewijzen en Hij door ons geprezen worde". Sprekende over de waarachtige bekering, vervolgt de Heidelberger Catechismus in zondag 33, de opstanding van de nieuwe mens aanwijzende, over een lust en liefde om naar de wil van God in alle goede werken te leven. En deze goede werken worden dan omschreven te geschieden "uit het geloof, naar de wet Gods, alleen Gode ter eer, niet op ons goeddunken of op menseninzettingen gegrond zijnde" (vraag 90). De wet Gods wordt hier gesteld als "de regel der dankbaarheid", als de regel des levens voor de nieuwe mens. Daarop volgt de uitgebreide leefregel van de wet der 10 geboden. Dus, de wet dient hier niet meer als een tuchtmeester. Paulus zegt uitdrukkelijk: "*Maar als het geloof gekomen is zo zijn wij niet meer onder de tuchtmeester*", Gal. 3:25. De Catechismus zegt dan ook: 'dat de scherpe prediking van de wet er toe dient opdat wij ons leven lang onze zondige aard hoe langer hoe meer leren kennen en des te begeriger zijn om de vergeving van zonden en de gerechtigheid van Christus te zoeken'. Dit stuk behoort bij de *dagelijkse rechtvaardigmaking, of vergeving van zonden*. Daarna vervolgt de Catechismus de *heiligmaking*: 'om door de Heilige Geest hoe langer hoe meer naar Gods beeld vernieuwd te worden'. Besloten wordt met de *heerlijkmaking*: 'om tot de volkomenheid na dit leven te geraken'.

Deze methode, de hoofdsom van de wet te plaatsen in het stuk der ellende en de complete wet der 10 geboden in het stuk der dankbaarheid wordt niet gevolgd in *Kort Begrip der Christelijke religie*. Daarin wordt het precies andersom gedaan. Omdat de Heidelberger Catechismus te lang was om uit het hoofd te leren gaf de Middelburgse kerkenraad opdracht aan Hermanus Faukelius om een kort begrip, een kort uittreksel uit de Catechismus op te stellen voor de *belijdeniscatechisanten*. Op de Dordtse synode 1618-1619 werd dit **Kort Begrip** aanbevolen. Faukelius heeft met opzet de uitleg van de 10 geboden geplaatst in het stuk van de kennis van onze ellende en de hoofdsom van de wet in het stuk der dankbaarheid. Het Kort Begrip wordt in de meeste kerken in onze gezindte gebruikt als leerstof voor de belijdeniscatechisatie. Wanneer dezelfde methode zoals Faukelius doet, ook in de Catechismus zou gevolgd zijn, had dit meer helderheid geven op dit bewuste punt van de heiligmaking.

Visie van William Huntington

In Engeland werd de leerstelling dat de wet geen regel des levens is voor de gelovige helder ontwikkeld door William Huntington. Nooit tevoren werd een godzalig predikant in Engeland zo duidelijk van de Heere onderwezen om Gods volk in dit leerstuk te onderwijzen. Het gevolg was dat deze waardige dienstknecht van God overladen werd met smaad en verachting dat hij een vuile antinomiaan was. Maar Huntington verachtte de wet niet. Integendeel. Hij eerde de wet en de wetgever veel meer dan zijn beschuldigers. In zijn nagelaten brochures, preken en brieven spreekt Huntington heel dikwijls over dit punt. Als bewijs dat hij de wet niet afdankte, volgt hieronder een uittreksel uit het boekje: *De gebroken bak en de springbron*, blz. 51 e.v.

Dat de zedelijke wet heeft opgehouden te bestaan als een verbond der werken is een verdoemelijke valsheid. In den gehelen bijbel wordt er geen wenk van gegeven. Dat is de ergste tak van Antinomianisme die ooit in druk gebracht werd. Christus is het einde van de wet tot rechtvaardigheid. Niet slechts het vervullend einde maar het grote doeleinde van de wet wordt in en door Hem beantwoord. En hetzelfde einde wordt beantwoord en vervuld door een

genadewerk in ons. Wij zijn gekocht van onder de wet, zijn verlost van de wet, en zijn onder de genade, en niet onder de wet. Maar de wet is nog, wat zij altijd was; een eeuwige, onveranderlijke, onherroepelijke wet; en een werkverbond in elke zin; en hem die er onder werkt, wordt de beloning nog naar schuld toegerekend. Maar deze verachtelijke Antinomianen, die de wet van al hare kracht hebben beroofd, en haar alzo hebben verwoest roepen overluid: De gelovige is onder de wet van Christus. Dan vraag ik echter, waarin het kind Gods van de bastaard verschilt? Is niet elke farizeeër onder de wet van Christus? Is de Zaligmaker niet de Koning der volken en de God der ganse aarde? Heeft Hij niet macht over alle vlees, opdat Hij het eeuwige leven geve aan zovelen als de Vader Hem gegeven heeft? Is Hij niet de Rechter van levenden en van de doden? Zijn niet alle mensen voor Hem verantwoordelijk? Is Hij niet de Heere van dienstbaren zoowel als Vader van de kinderen? Regeren niet door Hem de koningen, en besluiten de vorsten gerechtigheid? Hij is de Meester van Judas zowel als de Heere van het huisgezin. Hij zal het boek der wet, het boek van het gewetens en het boek des levens openen. Hij is de rechtvaardige God en de Heiland. Hij zal de kinderen der vrijgemaakte vrouw zegenen en de dienstbare vrouw en hare kinderen vloeken. De ene is onder de zegen van Sion en de andere is onder den vloek van Sinai. Deze zijn Ebal en Gerezim, die de zegen en de vloek dragen; en de ene zal door het boek der wet worden gericht, en de ander door het boek des levens worden geoordeeld. Zo zijn al de niet uitverkorenen onder de wet van Christus. Maar de gelovige is onder genade in Christus; *het is de wet des levens in Christus* die de gelovige vrijmaakt van de wet des doods in stenen tafelen ingegraveerd. Er is een wet des levens in Christus' hart voor de gelovige; en de wet van Mozes is in de hand des Verlossers voor den ongelovige. Het is nog een werkverbond, *zij werkt dienstbaarheid in de gelovige, die er op ziet*, en zij werkt toorn en dood in de zondaar die er onder verkeert. En van deze werkende kracht was zij nooit ontbloot; van deze kracht zal zij nimmer ontbloot worden. De roede van Christus' sterkte, door welke Hij zijn heiligen regeert, of zijn machtige roede, is het Evangelie. U kunt het *een welbehagen Gods in Christus Jezus* noemen, hetwelk de leefregel van de heiligen is. Of u kunt het *de wet des Geestes in Christus Jezus* noemen, onder welke (gelijk Paulus zegt) de gelovige verkeert. Of u kunt het *een Nieuwe Verbond* noemen, geschreven in het verstand en gelegd in het hart van de heiligen, welke (volgens Paulus zeggen) de wet is der gelovigen voor God; welke wet, of welk verbond, gezegd wordt, *nieuw te zijn*, en niet overeenkomstig het oude. En dit is het verbond der genade, niet dat der werken; en onder genade is de gelovige, en niet onder de wet. Of u kunt haar *de wet des geloofs* noemen, die de roem uitsluit. Of u kunt haar noemen *de volmaakte wet der vrijheid*, Jak. 1:25; en hij die daarin ziet en daarin blijft, die zal gezegend worden in dit zijn doen. Deze wet brengt eer aan God op het hoogste, vrede op aarde en in de mens een welbehagen. Dat is de gezonde leer, dat is zuiver evangelie, dat is het werk doen van een Evangelist.

John Warburton

Dezelfde ondervinding komen we ook tegen in het mooie boek van John Warburton zijn: *Weldadigheden van een Verbondsgod*. Het boek is voor het eerst in Nederland vertaald door D. Schot, die dus ook "*Het Evangelievoorschrift*" van Philpot vertaalde.

Door Christus vrijgemaakt van vloek en toorn en dit door het geloof omhelzende, mocht John Warburton de volle ruimte smaken van de zaligheid in God, de dierbare vrijheid van het Evangelie. Weinigen van degenen, die in die kapel kerkten waar John voor het eerst die zalige vrijheid der kinderen Gods mocht ondervinden, verstonden hem daarin. Maar God was aan zijn zijde, daarom genoot hij een liefelijke vrede, die alle verstand te boven ging. De wet eiste van John Warburton niets meer, bevredigd zijnde door Zijn Zaligmaker. Daarna komt er iemand naar hem toe, die zegt zijn vriend te zijn, die de vrees uitspreekt dat John er voor open ligt bij de antinomianen terecht te komen.

"Antinomianen", zei ik, "wat zijn dat voor mensen? Ik heb nog nooit van die naam gehoord". Het antwoord luidde: "Dat zijn zulken, die loochenen dat de zedelijke wet een regel des levens is voor de gelovige. En dit is een vreselijke leerstelling, welke de deur opent voor allerlei zonden". "Zedelijke wet", zei ik, "wat wil dat zeggen?" "Het is de heilige en rechtvaardige wet van God", was het antwoord, "waarin Hij ons beveelt Hem lief te hebben en te gehoorzamen". "Wat?" vroeg ik, "bedoelt gij die wet, waarvan Paulus zegt: *Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet om dat te doen?* Neemt gij die wet als uw regel des levens?" "Ja zeker, doe ik dat!" zei hij. "En die dat niet doen, zijn antinomianen". "Dan ben ik één van die antinomianen", zei ik, "maar geloofd zij God, Hij heeft mij van die wet verlost. Christus heeft ze voor mij gehoorzaamd, een vloek voor mij geworden zijnde, en alles volbracht voor mijn arme ziel".

Ik vroeg hem hoe hij de wet bevond te zijn, welke uitwerking zij in zijn gemoed tweegebracht en hoe hij daarvan verlost was geworden. Hierop wist hij niet te antwoorden, maar hij hield vol dat de gelovigen aan de wet gehoorzaamheid verschuldigd waren, zowel als te geloven in Christus.

Ik bleef er bij dat er een gehoorzaamheid was, en een gezegende gehoorzaamheid ook, maar in Christus. Een gehoorzaamheid, die mijn ziel goed deed, God behaagde en de wet zelf eer aandeed. Door deze zijn al mijn zonden vergeven, de duivel teniet gedaan en zij doet mijn ziel huppelen van blijdschap. Verder zei ik, dat ik voor geen duizend werelden één enkele zonde zou willen doen, als ik het kon voorkomen. Want het was mijn spijs en mijn drank de wil te doen van mijn God en Zaligmaker, Die zulke grote dingen voor mij gedaan had. Toen ik onder de wet was, had ik geen gehoorzaamheid, doch was vol toorn, oproer en ellende. En soms gevoelde ik zulk een woede in mijn hart, dat ik de Almachtige van Zijn troon zou hebben willen rukken, omdat Hij mij niet als een onredelijk schepsel geformeerd had, dat niet behoefde te verschijnen voor een heilig God, Die de schuldige geenszins onschuldig houdt. Doch nu verlost van de vloek der wet, en hebbende de liefde van de Heere Jezus Christus uitgestort in mijn hart, kan ik in Hem geloven, Hem gehoorzamen, Hem loven, danken en aanbidden nacht en dag".

Visie van Philpot

Onderstaande passage is bijna geheel overgenomen uit J. A. Saarberg: *Der pelgrims metgezel*, blz 467 etc.

Er is een leerstuk, naar voren komend in Philpots geschriften, waardoor bij sommigen de indruk ontstond dat hij niet geheel vrij was van over te hellen naar het antinomianisme. Reeds tijdens zijn leven bleek dat zijn vijanden, tevens de vijanden van de soevereine genade Gods, niets liever deden dan hem telkens weer daarvan beschuldigen. Echter geheel ten onrechte. Het betreft *de wet als een regel des levens voor de gelovigen*.

Bij Philpot rees tegen deze leerstelling bezwaar. Woordelijk schreef hij meermalen: *"Wij verwerpen de wet als een regel des levens voor de gelovige"*. Een zelfde verzet tegen genoemde redactie vinden wij bij William Huntington, William Gadsby en John Warburton. Geen van dezen heeft zijn standpunt echter duidelijker toegelicht als Philpot deed. Dit echter vooropgesteld: Noch bij Huntington, William Gadsby of John Warburton, noch bij Philpot vloeide het verzet tegen genoemde leerstelling voort uit sociniaanse of antinomiaanse neigingen. Dit was hun ten enenmale vreemd, ondanks alle beschuldigingen. Zij legden echter veel meer de nadruk op het bevindelijke dan op het leerstellige. Beter gezegd: het leerstellige wilden zij nimmer zien losgemaakt van het bevindelijke. Steeds weer was hun vrees dat de heerlijkheid der Goddelijke genade en het leven der genade verduisterd zouden worden door de wet (van het werkverbond) weer te stellen als de regel des levens voor de verlost kerk, zonder de nodige toelichting. En dit gebeurde al te veel. *Philpot had reeds lang begrepen, dat in deze zijn vrienden en ook hij zelf niet werden verstaan. Maar hij gevoelde er niet veel voor het naar voren te brengen, wel wetende dat daardoor licht strijd ontstaan zou, hetgeen meestal alleen maar verwoesting betekenen kon.* Welk een verwijdering was daardoor toch ook ontstaan tussen Rowland Hill, een bekend prediker en William Huntington. Eerst was er een wederzijdse achting en verstaan van elkander, ja een tamelijk nauwe vriendschap. Maar Rowland Hill reageerde dermate fel op Huntingtons standpunt wat betreft de regel des levens, dat geen samengaan meer mogelijk was. De meest felle beschuldigingen van antinomianisme vloeiden uit Rowland Hills mond en pen, doch in de strijd over dit onderwerp kwam deze er niet al te best af, om het maar zacht uit te drukken. Van zijn beschuldigingen was geen woord waar en William Huntington behield het veld. Het is beter te trachten iemands standpunt te begrijpen, dan maar blindelings hem van allerlei dwalingen te beschuldigen. Geen wonder daarom, dat Philpot er weinig voor gevoelde dit onderwerp nader toe te lichten. Veel liever liet hij dan de pen maar rusten. Maar wat gebeurde?

Aanleiding tot het schrijven van "Het Evangelievoorschrift"

In 1860 zou een Schotse predikant een preekbeurt waarnemen in de kapel van William Tiptaft te Abingdon. Een bewijs, dat William Tiptaft achting voor en vertrouwen in deze predikant had, anders had hij hem vast niet op zijn kansel toegelaten. De predikant gekomen zijnde, had er vóór de dienst een ontmoeting met de vrienden plaats, waarbij ook John Kay, een prediker, tegenwoordig was. Het gesprek liep goed, maar op zeker moment kwam het op genoemd punt. De predikant keek vreemd op toen hij hoorde verklaren dat de vrienden te Abingdon de wet niet als een regel des levens voor de gelovige erkenden. Hij vroeg direkt nadere uitleg. John Kay gaf deze, verklarende dat dit door allen, ook door Philpot, aldus werd geleerd. Maar John Kay, ongetwijfeld uit diepe overtuiging sprekende, was wel de minst geschikte persoon om deze zaak nader toe te lichten en helder uiteen te zetten wat bedoeld werd. De Schotse dominee snapte er in ieder geval niet veel van, maar zijn vertrouwen was danig geschokt. De Schotse belijdenisgeschriften zijn op dit punt niet anders dan de Nederlandse. De predikant was

zelfs zó geschokt, dat hij verklaarde liever niet in de bediening des Woords te willen voorgaan. Hij vertrouwde het niet meer. Het klonk hem te antinomiaans in zijn oren. Hij heeft het niet gedaan ook. Deze geschiedenis kwam ook Philpot ter ore. En de Schotse predikant thuis gekomen zijnde, dacht over alles nog eens na. Hoe was het mogelijk? De verschenen predikaties van de heer Philpot las hij steeds met veel genoegen. Nimmer had hij er enige neiging tot antinomianisme in ontdekt. En nu dit geluid te moeten horen. Daar moest hij meer van weten. Hij nam de pen ter hand en schreef aan de redacteur van de "Gospel Standard" een brief met het verzoek dit eens nader toe te lichten. Nog voelde Philpot er weinig voor er nader op in te gaan. Maar de Schotse dominee liet hem niet met rust en brief op brief met hetzelfde verzoek bereikte Philpot. Tenslotte besloot Philpot hem persoonlijk te antwoorden en dicteerde een brief aan zijn secretaresse, zijn dochter Sarah. Het meisje zal wel moe geweest zijn, want het werden maar liefst zes foliovennen vol. De geschiedenis vermeldt niet of de Schotse predikant met deze uitleg tevreden was. Maar de vrienden van Philpot van de brief vernemende, drongen er sterk bij hem op aan dat hij deze zou opnemen in de "Gospel Standard". Tenslotte bezweek hij voor de aandrang en werkte hetgeen hij geschreven had in een aantal 'overdenkingen' nader uit, welke in 1865 in de "Gospel Standard" verschenen. Schrijvende over verschillende onderwerpen, trachtte Philpot immer oorspronkelijk te zijn en nam hij ter studie slechts weinig andere schrijvers ter hand. Maar voor dit onderwerp vielen er voor hem al heel weinig bronnen te raadplegen. De overdenkingen dragen een zeer stichtelijk karakter en kregen als titel: "De geïnspireerde regel des levens, of overdenking over het gebiedend deel van het Woord van God".

Uit geheel Philpots betoog wordt het duidelijk, dat hij vooral de "geest van het Evangelie" wil stellen tegenover de "geest der wet". Het zal moeilijk vallen het in deze niet met Philpot eens te zijn. Inderdaad bestaat het gevaar, wanneer we zonder meer de wet als de regel des levens voor de gelovige stellen, dat de behandeling van deze regel een wettisch karakter krijgt. Dreigt dan zelfs de behandeling van de wet des Heeren in het stuk der dankbaarheid (de catechismusprediking) niet te ontaarden in "regel op regel, hier een weinig en daar een weinig"? Wordt dan bij elk gebod niet in den brede behandeld welke zonden daar bedoeld en verboden worden enz., en welke plichten geboden, zodat aan het einde verklaard is "de gehele plicht van de mens"? Met een diepe zucht bereikt zowel prediker als gemeente dan het tiende gebod. Gelukkig, dat hebben we weer gehad. 't Was maar een mager portie. Dit gevaar heeft Philpot gezien, onderkend, gevreesd en er voor gewaarschuwd. (Zie pagina 478 van 'Der pelgrims metgezel'. Saarberg bedoelt mijns inziens de wet voor de gelovigen te prediken vanuit het Werkverbond, dus buitenom het Genadeverbond. WW)

Maar wil dit zeggen dat onze belijdenisgeschriften nu maar veranderd moeten worden? Naar onze mening niet. Want het aan het begin van dit hoofdstuk genoemde antwoord van de Heidelberger Catechismus geeft hierover voldoende licht (vraag 90). Deze goede werken worden omschreven te geschieden "uit het geloof, naar de wet Gods, alleen Gode tot eer". Het is niet Philpots bedoeling de wet opzij te zetten. Alleen verlangt hij dat de volle nadruk er op wordt gelegd, dat deze wet gezien moet worden in het nieuw-testamentisch licht, *het voorschrift van het Verbond der genade*. En bedoelt dit de Heidelberger Catechismus niet wanneer gezegd wordt dat de goede werken, van het nieuwe leven dus, moeten geschieden uit het geloof? Wat doet het geloof anders dan leven uit de gehoorzaamheid van Christus, nu levende om te doen? Daarom begeerde Philpot dat dan ook het nieuw-testamentische voorschrift als deze regel alleen zou worden genoemd. Anders dreigde er zijns inziens lichtelijk, ja onvermijdelijk

verwarring. En menigmaal wordt deze verwarring ook werkelijk aangetroffen en de vrijheid en liefelijkheid van het Evangelie grotelijks verduisterd.

Philpot drong er met de meeste ernst op aan dat men zich er toch voor wachten zou om te stellen dat de vernieuwde mens 'opnieuw beginnen zou in eigen kracht de wet als regel des levens te volbrengen'. Dit was hetgeen waartegen hij zich keerde en daarvan wordt in het ganse Evangelie geen woord gevonden. Integendeel. En onze gereformeerde vaders spraken of schreven niet anders in hun verklaring van de belijdenisgeschriften.

Hetgeen bijvoorbeeld Justus Vermeer bedoelt in zijn *oefening* over zondag 33 der Heidelberger Catechismus, en hetgeen Philpot betoogt in zijn overdenkingen, ligt niet zo heel ver uit elkaar. Al zou Philpot beslist een andere redactie hebben verlangd dan Justus Vermeer geeft. Justus Vermeer schrijft o. a. (verkorte weergave): "Wij zullen hier zien wat wij door Gods wet moeten verstaan als het goede richtsnoer, waarnaar de werken moeten geschieden. Hierdoor verstaan wij de in het geschreven Woord geopenbaarde wil van God.

* En dan wel voornamelijk de wet, waartoe in het bijzonder de zedelijke wet der tien woorden behoort. Rom. 12 : 2: "Wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds, opdat gij moogt beproeven welke de goede en welbehagelijke en volmaakte wil van God is". Gal. 6 : 16: "En zovelen als er naar deze regel zullen wandelen, over dezelve zal zijn vrede en barmhartigheid, en over het Israël Gods".

* Maar ook het woord des Evangelies. En ook, voorzover in het Evangelie de plichten der gehoorzaamheid, welke in de wet zijn voorgeschreven, *meer worden uitgebreid en aangedrongen op een andere wijze, zodat zij naar de evangelische trant geschikt worden.*

* Voorts kunnen wij door de wet of het richtsnoer ook enigszins verstaan de verschillende voorbeelden in de Bijbel, in zoverre deze naar de wet Gods geleefd hebben, want in zoverre zijn zij de wet zelf. Zoals daar is: De volmaakte heilige Heere Jezus; de hemelingen; de heiligen op aarde." Tot zover Justus Vermeer.

Hij behandelt met de gereformeerde vaders de leer der dankbaarheid niet veel anders dan Philpot deed. Al lezende moeten wij daarbij erkennen dat Philpots bezwaren tegen beter uitleg beslist niet ongegrond zijn. Zijn wijze van benadering stelt de zaken onzes inziens in veel helderder licht. Bij de behandeling van het evangelisch voorschrift als regel des levens voor de gelovige, ontbreekt bij hem het "scherpelijk prediken van de wet" (zondag 44). Niet minder begeerde hij deze scherpe prediking bij de overtuiging van zonden, doch niet bij het aanwijzen van het evangelisch voorschrift als regel des levens voor de gelovige.

Philpots standpunt in deze vloeide voort uit de plaats, welke hij zich zag gesteld en welke hij in Gods kerk innam. Zijn keuze was geworden de trouwe metgezel der pelgrims naar het hemelse Sion te zijn. Die pelgrims wilde hij leren hun zalig voorrecht, door Christus te zijn vrijgekocht, opdat ze nu ook in die vrijheid zouden staan en daaruit in nieuwigheid des levens zouden wandelen door de Geest.

Het geloofsartikel van de "gemeenten van de Gospel Standard" luidt ten aanzien van dit punt: "Wij geloven dat het Evangelie de regel des levens is voor de gelovige, en niet de wet... Het Evangelie bevat de somma en inhoud en heerlijkheid van alle wetten, welke God ooit uitvaardigde".

Inderdaad, het evangelisch voorschrift bevat de somma en inhoud van de morele wet. *Wandelende naar dit evangelisch voorschrift houden wij de morele wet. Geen*

gemeenschap zal er dan zijn met degenen, die naar dit voorschrift niet begeren te wandelen. Huntington, Gadsby, Warburton en Philpot zouden nimmer enig gedrag of wandel hebben toegestaan of geaccepteerd, in strijd met Gods wet, dus met deze regel. Hun eigen leven en hun prediking is daarvan het beste voorbeeld en bewijs.

Als John Grace een ongeluk heeft gehad door een val, schrijft Philpot hem (13 januari, 1848):

"Ik hoop dat gij nu weer geheel hersteld moogt zijn van uw val. En ook dat ge er het bewijs in hebt mogen zien, dat wanneer zelfs een musje niet op de aarde kan vallen zonder de wil van de hemelse Vader, veel minder nog het lichaam van John Grace. Geliefde vriend, het is veel beter van een steiger te vallen en enige ribben te breken, dan in de zonde te vallen en al uw benen te breken.

Het evangelisch voorschrift sluit niet alleen de wet in, het is de vervulling ervan (Matth. 5:17). Maar het blijft ten volle Evangelie. En alléén Evangelie. Het evangelisch voorschrift voor een vrijgekocht en vrijgemaakt volk, bekleed met de gerechtigheid van Hem, Die met Zijn dierbaar bloed voor hen intrad bij de Vader, Zijn gemeente Hem nu heerlijk voorstellende zonder vlek of rimpel of iets dergelijks".

Wandelende in het Noorderpark in Croydon, mocht Philpot op zekere dag in februari 1865 gedurende enkele ogenblikken liefelijk blikken in het geheim, dat alle dogma, voorschrift en praktijk samenvallen in de persoon van de dierbare Heere Jezus. In de "Gospel Standard" schreef hij niet over deze ontmoeting, maar wel over hetgeen hij had mogen zien. Terzelfder tijd ontving hij een brief van Thomas Godwin, waarin deze hem over dezelfde zaken schreef. Ook hij had, op reis zijnde, in de treincoupé liefelijk onderwijs ontvangen. Wat had de eenvoudige Godwin, in zijn coupé door het land rijdende, zich ver van de wereld gevoeld. Niets vermocht hem daar af te trekken van de dierbare waarheden, welke voor zijn geloofsoog ontsloten werden. Als antwoord op Godwins brief schreef Philpot hem o. a. (28 februari 1865):

"Dit, mijn geliefde vriend, is de juiste weg om het voorschrift te houden. Gij hield het daar in de spoorcoupé. Er was geen afdwalend oog of een afdwalend hart. Ge luisterde niet naar de gesprekken. Uw hart ging niet uit naar de dingen, welke slechts hoogmoed en begeerlijkheid voeden. Neen, ik durf te zeggen dat gij zelfs niet de minste behoefte gevoelde om door het coupéraam naar buiten te kijken.

De liefde is de vervulling van de wet. Liefde tot de Heere, liefde tot Zijn waarheid, liefde tot Zijn volk, liefde tot Zijn getuigenissen, liefde tot Zijn wegen, liefde tot Zijn inzettingen, liefde tot Zijn voorschriften. En ik ben er vast van overtuigd dat waar deze fontein ontbreekt, er geen liefde is tot de leer, noch tot de bevinding, noch tot de praktijk. O, ware ik er meer mede bevoorrecht voor mijn eigen ziel. Geen zweep of spoorslag zou dan voor mij nodig zijn. Maar waar geen geestelijk gemoed en geen liefde voor de Heere is, daar is de godsdienst, met welke naam ge het ook wilt noemen, slechts een moeilijke, wettische, onaangename dienst. Ik houd veel van wat de Heilige Geest door Paulus zegt (Gal. 6 : 15-16). Onze beste regel is het nieuwe schepsel. De nieuwe mens, welke naar God geschapen is in ware rechtvaardigheid en heiligheid (Ef. 4 : 24). Geliefde vriend, kunnen wij dan niet met Paulus zeggen: *"En zovelen, als er naar deze regel zullen wandelen, over dezelve zal zijn vrede en barmhartigheid, en over het Israël Gods"*? En wanneer wij gezegend zijn met het bezit van deze innerlijke regel, en de Heilige Geest daarop schijnt en werkt, zullen we ervaren dat deze regel overeenstemt met het voorschrift als een uiterlijke regel. Maar wat deze zaken betreft, *in*

de belijdende kerk des Heeren zijn er slechts weinigen, die dit willen aanvaarden of verdragen. Ge weet zelf wel toen ge te W. op de praktijk aandrong, welk een storm en verwarring daardoor ontstond. Ik geloof dat de mensen het voorschrift wel kunnen verdragen, wanneer het op een *wettische* wijze gehanteerd wordt, ofschoon hun wandel er volkomen mee in strijd is. Want wanneer iemand denkt dat hij vermag zijn wegen te veranderen wanneer hij dat wil, treft het voorschrift hem niet, omdat hij gelooft dat al brengt hij het nu niet ten uitvoer, hij het op zekere dag wel zal kunnen en willen. Maar wanneer het voorschrift voortkomt uit een evangelisch hart, gepredikt wordt met evangelische mond, en gehanteerd wordt door evangelische handen, dan zal niemand het aanvaarden dan alleen zij, die ervaring hebben van het innerlijke leven en van de kracht van het Evangelie en de uitwerkingen daarvan in de ziel.

Maar ik moet niet gaan preken. Gij weet deze dingen beter dan ik. Wat is het een genade, wanneer wij door de Heilige Geest zijn onderwezen om voor eigen ziel iets te mogen weten én van de leer of de bevinding, én van de belofte of het voorschrift". Tot zover Philpot, geciteerd door Saarberg.

Geboden van de wet vergeleken met de geboden van het Evangelie

Het verschil tussen een reformator als Luther, en tussen de catechismus, die ook door onze gereformeerde vaders gevolgd werd, mogen we niet ontkennen. Let wel, het is geen verschil over de heiligmaking vloeiend uit het geloof in Christus, maar over het *dogma van de wet* in de heiligmaking. Maar in feite is de bedoeling van de catechismusopstellers dezelfde als bij Luther, en later bij Huntington, Philpot en veel anderen. De catechismus geeft een zeldzaam kernachtige omschrijving van de weg van bevinding en van het geloof in Christus. Ook de ware bekering wordt zuiver evangelisch uitgelegd, een hartelijke vreugde door Christus in God. En de verklaring van de 10 geboden wordt ook op een geestelijke en evangelische manier gedaan zoals wij allen weten.

Dus wij behoeven ons niet in verwarring te laten brengen als we verschillende visies lezen over deze waarheden. Laten we liever de conclusie trekken dat wij in elk geval de wijsheid niet in pacht hebben en dat wij de Geest des Heeren nodig hebben om ons in de waarheid te leiden.

Intussen de zal het nu wel duidelijk zijn waarom de wet des Heeren niet gelezen wordt in de Independentische kerken en in de Baptistische gemeenten in Engeland en veel andere landen op de wereld. Sommige bezoekers van de Strict Babtist congregations in Engeland verbazen zich hierover en vroegen uitleg over deze materie.

In werkelijkheid is het verschil over de wet bij de bevindelijke schrijvers een verschil in woorden. Ds. G. H. Kersten combineerde deze visies met zijn pakkende uitleg: *de wet der 10 geboden is ingevoegd in het Verbond der genade. "De wet behoort nu tot het Genadeverbond"*, Kort Begrip, blz. 147.

Het komt mij voor als wij de tegenstellingen tussen wet en evangelie zonder vooroordeel in de bijbel lezen en de uitleg hiervan door Luther, Huntington, Philpot en veel anderen, dat zij zich het meest volgens de Schrift hebben uitgedrukt. Sommigen zeggen, het komt er niet zo zeer op aan hoe je het uitdrukt, als je het maar goed bedoeld. Die het belang van de schriftuurlijke uitleg van Gods woord ernstig ter harte neemt denk hier anders over. Wij kunnen ijveren voor traditioneel taalgebruik, vanzelf met goede bedoeling, maar dit soort taalgebruik is tijdgebonden en kerkgebonden. Alleen de taal van de Heilige Schrift zal de eeuwen verduren.

Want, hoewel het *wezen* van de wet en het *wezen* van het Evangelievoorschrift hetzelfde is, namelijk liefde tot God en onze naasten, is er toch een hemelsbreed verschil in deze levensregel. De wet (als regel van het Werkverbond) eist liefde en vervloekt allen en een ieder die er niet altijd op een geestelijke manier, in alles aan gehoorzaamt. Het Evangelievoorschrift spreekt een totaal andere taal. De motivatie is hierin ontleend van de liefde die God in Christus Zijn volk toedraagt. En indien wij dit voorschrift overtreden, zegt Johannes: *"Mijn kinderkens, ik schrijf u deze dingen opdat gij niet zondigt. En indien iemand gezondigd heeft wij hebben een Voorspraak bij den Vader, Jezus Christus, den Rechtvaardige; en Hij is een Verzoening voor onze zonden"*, 1 Joh. 2:1,2.

Niet alleen is er verschil in de bron waaruit de liefde voortkomt, er is ook verschil tussen de aandrang om te gehoorzamen aan de wet der 10 geboden en aan het Evangelievoorschrift.

De eerste tafel van de wet eist God boven alles lief te hebben.

Het Evangelievoorschrift luidt: *"Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft"*, 1 Joh 4:19. Dit is een totaal andere bron en motivatie om de Heere te beminnen dan Zijn gebod: God boven alles lief te hebben. Het schilt net zo veel als de eis van een rechter en de liefde van een vader.

Ten opzichte van de Tweede tafel is er ook een verschil tussen de wet der 10 geboden en het Evangelievoorschrift.

Het vijfde gebod: eert uw vader en uw moeder, enzovoort.

Het Evangelievoorschrift luidt: "Gij kinderen, zijt uw ouderen gehoorzaam *in den Heere*,... en dat gij lang leeft op de aarde. Gij vaders, verwekt uw kinderen niet tot toorn", enzovoort. Efeze 6:1-9. Leest deze teksten eens nauwkeurig na en let op de zuivere, evangelische argumentatie in de aandrang en in de belofte. Er is geen greintje van de vloek der wet in te vinden. Alles spreekt van de onderlinge liefde en harmonie.

Het zesde gebod: gij zult niet doden.

Het Evangelievoorschrift luidt: "Want dit is de verkondiging die gij van den beginne gehoord hebt, dat wij elkander zouden lief hebben... Een iegelijk die zijn broeder haat is een doodslager", Joh. 3:11-18. Let ook hier op de evangelische uitbreiding. Het gebod houdt meer in dan niet te doden, het voornaamste is zijn broeder lief te hebben. En deze liefde vloeit voort *uit de liefde van Christus, die Zijn leven voor ons gesteld heeft*, vers 16. Wat een zuiver motief!

Het zevende gebod: gij zult niet echtbreken.

Het Evangelievoorschrift luidt: "want dit is de wil van God, uw heiligmaking; dat gij u onthoudt van de hoererijs", 1 Thess. 4:3. En wat is de drangreden? De wet der 10 geboden als regel des levens? Neen, vers 7 zegt: "want God heeft ons niet geroepen tot onreinheid, maar tot heiligmaking." Ziet u welke regel gehanteerd wordt? *Geroepen om Gods wil te betrachten!*

Het achtste gebod: gij zult niet stelen.

Paulus zegt: "Die gestolen heeft stele niet meer", enz. Efeze 4:28. Merkt op de gehele samenhang van de geboden en verboden die Paulus opsomt, en de lieflijke aandrang ervan als hij zegt: *"Doch gij hebt Christus alzo niet geleerd"*, vers 20.

Het negende gebod: gij zult geen vals getuigenis spreken tegen uwen naaste.

Paulus zegt: "Daarom legt af de leugen en spreekt de waarheid, een iegelijk met zijn naaste; want wij zijn elkanders leden, Efeze 4:25. Hier gebruikt hij een motief waarvan wij niets lezen in de wet der 10 geboden, *namelijk wij zijn elkanders leden*. Leden van Christus te zijn, ieder apart en allen samen. O, wat een innig argument om eerlijk met elkaar om te gaan!

Het tiende gebod: gij zult niet begeren.

Paulus zegt: "*Ik kende de zonde niet dan door de wet; want ook had ik de begeerlijkheid niet geweten zonde te zijn, indien de wet niet zeide: gij zult niet begeren*", Rom. 7: 7. Is er een duidelijker omschrijving nodig waartoe de wet dient? Niet als voorschrift voor de gelovige, maar als een ontdekker, overtuiger, een bekendmaker van zonden!

Paulus zegt wel in 1 Kor. 9: 21: "Gode nochtans zijnde niet zonder de wet, *maar voor Christus onder de wet*. Taalkenners van het Grieks schrijven, dat het Grieks letterlijk luidt ... maar volgens de regels van Christus. Of: ... maar rechtmatig voor Christus. De eenvoudige Nederlandse vertaling kan dan luiden: "Gode nochtans zijnde niet zonder de wet, *maar onder de wet van Christus*". Dit is de wet des geloofs.

Uit de bovenstaande voorbeelden blijkt duidelijk genoeg de eeuwigdurendheid van de wet der 10 geboden. Maar als regel des levens voor de gelovigen is ze niet meer bedoeld, nog voldoende. Er is een completer, volmaakter, beter, levendiger, omvangrijker, inniger, duurzamer en Godverheerlijkender Voorschrift, namelijk het Evangelievoorschrift. Christus is het grote *Voorbeeld* van Zijn volk en Zijn geboden in het evangelie is het grote *Voorschrift* voor Zijn volk. En wat de wet betreft, Christus heeft de wet van het Werkverbond volkomen gehouden en voldaan, bevredigd, vervuld en verheerlijkt. De wet van Mozes, zedelijk, burgerlijk en ceremonieel heeft Hij volkomen vervuld. Hij zegt:

*Ik draag Uw heil'ge wet,
Die Gij den sterveling zet,
In 't binnenst ingewand.* Psalm 40: 4.

Deze volmaakte wetten zijn verheerlijkt door Christus. De essentie hiervan ligt in het Genadeverbond, wat voor Christus een Werkverbond was. Daarom moeten wij de zaken goed onderscheiden. In het Evangelievoorschrift van het Genadeverbond draagt de wet der 10 geboden niet de naam van een regel des levens, er is ook geen sprake van de vloek der wet die ons eeuwig verdoemd. Paulus zegt dat de liefde de vervulling van de wet is, en die is nu ingelijfd in het Evangelievoorschrift, Romeinen 13:9. Hier is de volmaakte vrijheid te vinden voor de nieuwe mens. Maar geen vrijheid voor het vlees. Want de liefde die van zo'n barmhartige God uitstraalt op Zijn kinderen kan niet anders dan nopen tot wederliefde, in Christus, door de Heilige Geest gewerkt. Zo is dus het Evangelievoorschrift een volmaakt voorschrift. En in zekere zin is ze nog uitgebreider dan de wet: "*al wat uit het geloof niet is dat is zonde*", Rom. 14: 23.

Conclusie

Ik hoop dat deze onvolledige schets niet opgevat wordt als een afgeronde studie. Het zijn maar enkele opmerkingen die voor verbetering en uitbreiding vatbaar zijn. Soms verbaas ik mij erover dat dit onderwerp nooit volledig bestudeerd en gepubliceerd is. Dan zal men de verschillende gezichtspunten kunnen leren die er onder de oude

gereformeerde theologen geweest zijn. *En dan zal het misschien ook mogelijk zijn om ons Schriftuurlijk uit te drukken, zonder dat wij van onrechtzinnigheid beschuldigd worden. Het is pijnlijk als men direct verdacht wordt als je jezelf schriftuurlijk uitdrukt. Maar als wij met alle gebrek proberen te leven naar het Evangelievoorschrift zal het vrede in onze ziel geven en dan mogen wij met Paulus nazeggen: "Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het Die rechtvaardig maakt, wie is het die verdoemd"? En als we naar het Voorschrift handelen zullen we onze aanklagers niet verklagen bij de Heere, maar voor hen bidden dat Gods wil in het Voorschrift mag zegevieren in ons hart en dat van anderen. "Zalig zijn zij, die Zijn geboden doen opdat hun macht zij aan de Boom des Levens en zij door de poorten mogen ingaan in de stad".*

Ik besluit met het kostelijk lied van Jod. van Lodensteijn, 1620-1677; Gezang 216 in de Gezangenbundel Ned. Herv. Kerk.

*Heil'ge Jezus, mij ten leven,
Ter heiligmaking mij gegeven.
Hoe heerlijk zijt G' in heiligheid!
Hemels Voorbeeld, al de luister
Van eng'len heiligheid wordt duister,
Bij 't licht van Uwe heiligheid.
O, Gij zo onbesmet,
Gij zijt mijn Hoofd en Wet!
Heil'ge Jezus,
O heilig mij.
Dat ik als Gij
In hart en wandel heilig zij!*

Literatuurlijst

Bijbelverklaring van Patrick, Polus, Welsh, Doddridge, Gill e.a. 17 delen. Amsterdam 1740

Bijbelverklaring van M. Henry. J. H. Kok, Kampen

Bijbelverklaring van K. A. Dächsel. W. M. den Hertog, Utrecht

Korte Verklaring van de Heilige Schrift. J. H. Kok, Kampen

Bijbelse encyclopedie. J. H. Kok, Kampen

Heidelberger Catechismus

W. à Brakel	De redelijke Godsdienst.	Rotterdam	1749
J. Bunyan	Al de werken. W. M. den Hertog,	Utrecht	z. j.
J. Calvijn	Institutie, of onderwijzing in de Christelijke religie.		
M. Luther	Paulus' brief aan de Galaten.		
W. Huntington	De gebroken bak en de springbron.		
W. Huntington	De rechtvaardiging eens zondaars	Rotterdam	z. j.
W. Huntington	Het arminiaanse geraamte ontzenuwd	Leiden	z. j.
W. Huntington	Verzamelde leerredenen; 3 delen	Houten	1998
W. Huntington	De zedelijke wet niet beledigd door het eeuwig Evangelie	Rotterdam	z. j.
W. Huntington	Een regel en een raadsel voor blinde wachters en oude vrouwen	Rotterdam	z. j.
W. Huntington	Het kind der vrijheid in wettische dienstbaarheid	Rotterdam	z. j.
Joh. à Marck	Het merg der christelijke Godgeleerdheid.	Amsterdam	1705
Arn. Rotterdam	Sions roem en sterkte. Verklaring van de Nederlandse Geloofsbelijdenis.	Amsterdam	1755
J. A. Saarberg	Der pelgrims metgezel.		
Mr. J. Vermeer	Uitbreiding over den Heidelbergse Catechismus.	Utrecht	1749
G. Voetius	Catechisatie over de Heidelbergse Catechismus (1662) Opnieuw uitgegeven	Rotterdam	1891
J. Warburton	Weldadigheden van een Verbondsgod.		
H. Witsius	De verbonden Gods		1696

AANVULLING BIJ DE VOORGAANDE VERSIE

Het Voorschrift van het Evangelie leverde enkele vragen op, die ik hieronder wil beantwoorden.

1. Vraag. Is het verbond der werken afgeschaft?
2. Vraag. Wat betekent Gods gebod in het Nieuwe Testament?
3. Vraag. Wat was de leefregel van Israël?
4. Vraag. Hield Jezus de Wet, de Torah en de inzettingen van de ouden?
5. Wat is de leer of de Wet van Christus?
6. Vraag. Wat bedoelt Paulus met zijn gezegde: *ik heb een vermaak in de wet Gods?*
7. Vraag. Wat betekent de Wet des Geestes in Christus Jezus?
8. Vraag. Als de wet geen regel des levens voor ons is, kunnen we dan meer zonden doen, zonder dat we ons schuldig maken?
9. Vraag. In de brochure staat dat de complete wet van de Tien geboden niet voor alle mensen geldt, maar alleen voor het Jodendom. Gaan alle niet-Joden dan vrijuit als ze de Wet overtreden?
10. Vraag. De Catechismus plaats de Wet der Tien geboden in het stuk der dankbaarheid. Waarom is dit een minder-Evangelische indeling?

1. Vraag. Is het verbond der werken afgeschaft?

God verbood Adam en Eva te eten van de boom der kennis van goed en kwaad. De overtreding van dit gebod door Adam en Eva bracht de vloek op hen en op al hun nakomelingen. *Zij hebben het verbond overtreden als Adam*, Hoséa 6:7. De mensheid verloor het geestelijk, lichamenlijk en eeuwig leven. Gods gebod om Hem te gehoorzamen wordt *het proefgebod* genoemd, verbonden aan het werkverbond.

Het Hebreeuwse woord *mitswaah* komt circa 180 keer voor in de Bijbel. Het betekent: een gebod, een bevel van God of mensen. In het nieuwe testament komt gebod circa 70 keer voor en wordt praktisch altijd gebruikt voor *Gods gebod*. Het woord gebod is onderscheiden van het woord *Wet* in de Bijbel. Wet heeft een veel uitgebreider betekenis, zoals we straks zullen zien.

Adam en Eva waren geschapen in liefde en gemeenschap met God. Het beeld van God bestond in de voornaamste plaats in God te kennen en te beminnen. Want die God kent, bemint Hem en gehoorzaamt Hem. Door de verleiding van de duivel via Eva viel Adam en in Hem de mensheid.

God werd zijn rechtvaardige Rechter, Die Zijn eis van gehoorzaamheid absoluut niet liet vallen. Maar Adam was krachteloos geworden om door gehoorzaamheid het leven te verwerven. Romeinen 8: 3.

Daarom gaf de Vader Zijn Zoon als een nieuw Verbondshoofd om de bondsbreuk te helen, Adams overtreding te verzoenen en door een Goddelijke gehoorzaamheid aan Zijn Vader, het eeuwig leven te verwerven. Het proefgebod van het Werkverbond werd door de Zoon van God gehoorzaamd en de straf op de overtreding gedragen. Christus heeft de weg naar de Boom des levens en het Paradijs gebaad. Het Goddelijk zwaard van gerechtigheid trof Hem dodelijk. Maar Zijn doel werd bereikt. Tot al Zijn kinderen zegt Hij: *gij zult met Mij in het Paradijs zijn*.

Allen die buiten Christus blijven en het eeuwige leven door doen en laten, door werken en plichtsbetrachting willen verwerven, eventueel met behulp van genade, zonder te

sterven aan de wet, blijven onder het werkverbond en onder haar vloek liggen. Bovendien brengt men dan zichzelf onder de vloek van het Evangelie, omdat men wet en evangelie vermengt, 1 Korinthe 16: 22. Laten deze smeken om de Geest van God opdat Hij hen overtuige van zonde, omdat ze in Christus niet geloven.

De *leefregel* van Adam en zijn kinderen na de zondeval, was de ingeschapen kennis van Gods wil en het geloof in het beloofde Vrouwenzaad Die de verzoening met God zou tweebrengen. Dit werd vooraf geschaduwd in een - beperkte - offerdienst die God Adam beval. Het geloof in de Messias was zijn rechtvaardigmaking en zijn leven naar Gods wil, was zijn heiligmaking.

2. Vraag. Wat betekent Gods gebod in het Nieuwe Testament?

(1) De 10 geboden van de wet des Heeren. Mattheüs 5: 19; 15: 3; 19: 17;

Matth. 22: 36 – 40. *Aan deze twee geboden hangt de ganse wet en de profeten.*

Markus 10: 19. Eféze 2: 15; 6: 2. Hebreeën 9: 19.

1 Johannes 2: 7. *Ik schrijf u geen nieuw gebod, maar een oud gebod, wat gij van den beginne gehad hebt.*

(2) De wil van God de Vader ten opzichte van Christus.

Het was de spijze van Christus om de wil van Zijn Vader te volbrengen. Johannes 1: 18; 12: 49; 15: 10.

(3) De geboden van God de Vader en van Christus die Hij Zijn kinderen voorschrijft.

Johannes 13: 34; 14: 15. 15: 10 -12. 1 Johannes 3: 22; 2 Johannes vers 4.

Johannes 13: 34, *Een nieuw gebod geef Ik u, dat gij elkander liefhebt, gelijk Ik u liefgehad hebt.*

1. Johannes 2: 8, *Wederom schrijf ik u een nieuw gebod. Hetgeen waarachtig is in Hem, dat zij ook in u waarachtig.*

Hier is een krachtige aansporing voor de Evangelische geboden. Onze naaste liefhebben is een gebod zo oud als de mensheid zelf is. Maar wat Jezus een *nieuw* gebod noemt is, dat Hij Zichzelf als Voorbeeld stelt. Allen die in de Heere Jezus geloven en Hem beminnen, behoren ook onze medegelovigen lief te hebben, omdat - en zoals - de Heere ons liefheeft. 'Ik geef Mijn leven voor u, dan bent u ook verplicht uw leven voor uw medegelovigen in te zetten en zo nodig te geven.' 1 Joh. 4: 11; 3: 16.

De leefregel van Jezus, van Zijn discipelen en de gelovigen in Israël was dus de Wet van Mozes in zijn complete vorm: moreel, ceremoniële en burgerlijk. Daar kwam voor de gelovigen bij het gebod van de Vader: *Deze is Mijn geliefde Zoon; hoort Hem!* Joh. 5: 23, 45-47. Enz.

De leefregel ná de uitstorting van de Heilige Geest was het bevel van Christus: *lerende hen onderhouden, alles wat Ik u geboden heb*, Mattheüs 28: 19. Welke deze geboden van Christus zijn en in welke betekenis de Wet des Heeren ook daarbij behoort, komt straks aan de orde.

Is de verandering van de rustdag van zaterdag in zondag, gegrond in de opstanding van de Heere Jezus na Zijn volbracht Middelaarswerk, ook niet tekenend voor de leefregel van het Evangelie? Als de Middelaar zegt in Johannes 15:1: "Ik ben de ware Wijnstok", ziet dat er ook niet op dat het vrucht dragen alleen uit de ware Wijnstok mogelijk is en niet in het werkeilig onderhouden van de wet, wat in deze tijd ook zoveel opgeld doet onder gelovigen?

3. Vraag. Wat was de leefregel van Israël?

De mensheid leefde vanaf de zondeval tot de Zondvloed volgens de kennis van Gods wil, geopenbaard in hun geweten, Romeinen 2: 15. En door bekendmaking van Gods wil aan Zijn knechten, zoals Adam, Enos, Henoeh en anderen.

Na de Zondvloed kwamen de Noachitische geboden daarbij. Zie Genesis 9: 4 - 7 en een aantal verbondsbeloften in vers 8 - 17.

2500 jaar na de schepping gaf God Zijn Wet aan Israël. Dit was dus *de complete wet van Mozes*; of in ruimer zin genomen, de vijf boeken van Mozes, de zogenaamde Pentateuch. In het Hebreeuws worden deze wetten in de Pentateuch samen genoemd de Torah. Torah is een verzamelnaam en betekent eigenlijk een *leer, onderwijzing, instructie, een wet*. Het woord Torah is van veel ruimere betekenis dan het woord bevel of gebod. Het woord Thora komt 219 keer voor in het Oude Testament. 214 keer wordt het vertaald *wet* en 5 keer *leer*.

De leefregel van de Israëlieten was *de Wet der zeden, of 10 geboden, met de ceremoniële wetten; altijd samen en nooit los van elkaar*; de Torah. De ceremoniële wetten zagen alle op Christus' komst in de wereld, op Zijn lijden, sterven en hemelvaart. Paulus zegt, dat aan Israël het Evangelie verkondigd werd, Romeinen 9: 4 en Hebreeën 4: 2.

De wet der zeden had ten doel zichzelf daar naar te conformeren en te zien hoe ongelijkvormig men was, in gedachten woorden en daden. *Door de wet is de kennis der zonde*. De wet was als een spiegel om zijn eigen schuldige gedaante erin te leren kennen. De kleinste overtreding bracht de zondaar onder de vloek van de wet, terwijl ieder mens reeds onder de vloek ligt van het verbroken Werkverbond. De vlammende en geschonden deugden Gods verhinderen dat de wet van het werkverbond en de wet van Mozes zou worden afgeschaft. In eeuwigheid niet!

De wet uit het Werkverbond betreft alle mensen. Het behoort bij de ingeschapen Godskennis. Maar de wet der 10 geboden strekt in de kerninhoud zich wel uit tot alle mensen, maar miljarden mensen hebben nooit van haar gehoord.

Paulus schrijft in Galaten 3:10, 12, 13. *Zovelen als er uit de werken der wet zijn, die zijn onder de vloek, want er is geschreven: vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet om dat te doen. ... Doch [de werken der] de wet is niet uit het geloof, maar de mens die deze dingen doet, zal door dezelve leven. Christus heeft ons verlost van de vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons*. Twee dingen liggen hierin opgesloten.

1. Dat de uitwendige betrachting van Gods geboden, dus de werken van de wet, - zonder uitsluitend op de Messias te vertrouwen, - een zonde is die God en Zijn Zoon zeer beledigt.

2. Dat de Wet van Mozes, - wanneer die overtreden wordt, en zonder geloof in de Messias onverzoend blijft, - gekoppeld is aan de wet van het verbroken Werkverbond. De wet van Mozes onderstreept nog eens extra de vloek van de wet van het werkverbond. Paulus zegt: *De wet is bovendien ingekomen, opdat de misdaad te meerder worde; en waar de zonde meerder geworden is, daar is de genade veelmeer overvloediger geweest*. Romeinen 5: 20. Nogmaals, nooit mogen we de wet der 10 geboden afscheiden van de ceremoniële wetten.

God wilde met het geven van zoveel wetten en geboden, dat men zijn zonden, zijn schuld en zijn zondige aard des te beter leerde kennen, zodat men direct naar de priester kon gaan om te offeren tot verzoening van zijn zonden. Het geloof in de komende Messias werd de grondslag van verzoening met God. Die volgens *deze regels* wandelde naar de wet van Mozes, was rechtvaardig voor God. Daarom staat er regelmatig in de Bijbel bij het onderhouden van Gods wet: *want het is uw leven*.

Dit dierbare Evangelie in de *ceremoniële* wetten was de reden dat David zo'n grote blijdschap had in de wet des Heeren. Het was zijn lust en leven, zijn vermaak en blijdschap. Als David gericht werd naar de 10 geboden en de vloek op de overtreding, waar was hij terechtgekomen na zijn zondeval met Uria en Bathseba?

De grote fout, de grote zonde van het merendeel van de Israëlieten, zolang zij in hun land woonden, was dat ze hun rechtvaardigheid en het leven zochten in een uitwendige onderhouding van de complete wet van Mozes, van de hele Torah; en later kwam er de leer van de profeten bij. Zo maakten zij van de Wet, waarin de complete leer van het Evangelie opgesloten lag, een uitwendig wettische leefregel. Paulus zegt Romeinen 9: 31. *Maar Israël, dat de wet der rechtvaardigheid zocht, is tot de wet der rechtvaardigheid niet gekomen. Waarom? Omdat zij die zochten niet uit het geloof, maar als uit de werken der wet.*

Hoezeer de Joden de wet des Heeren misbruikten blijkt uit het feit dat ze Jezus ter dood veroordeelden. Ze spraken: *Wij hebben een wet, en naar deze wet moet Hij sterven.*

4. Vraag. Hield Jezus de Wet, de Torah en de inzettingen van de ouden?

Jezus is naar Zijn Godheid het eeuwige Woord, Die het vleesgeworden Woord werd. God geopenbaard in het vlees. De wet of Torah is het geschreven woord van God. Als Middelaar was Hij de Torah in eigen Persoon. Hij was de Wetgever en de Inhoud van de Wet. Goed te verstaan, de Wet niet alleen in de betekenis van de Tien Geboden, maar de Torah, de Wet in haar uitgebreide betekenis. Vandaar was hij bij uitstek de grote Leraar der Gerechtigheid. De *leer* die onze Koninklijke Rabbi en Meester Jezus gebracht heeft, kan omschreven worden als de *Wet of de Torah van Christus*. Jakobus noemt deze Torah: *de Koninklijke Wet der vrijheid*. Deze is geheel in overeenstemming met de oorspronkelijke betekenis van de wet, de Torah, d.i. *wet, leer, onderwijs*. Dat betekent, dat alles wat Hij deed en zei, volkomen Torah was, omdat de Gerechtigheid van de Torah Zijn hele Persoon uitmaakte. Jezus is het doel, het wezen, de zin, de betekenis van de Torah. Zó is Hij de Torah Zélf, Die geheel en al samenvalt met Zijn leer. We vinden Zijn Persoon in de Torah, net zoals wij omgekeerd de Torah vinden in Zijn Goddelijk Persoon, tot diep in Zijn menselijk hart, Psalm 40:9.

De ceremoniële wetten waren een afschaduw van Christus. Waar een schaduw is, daar volgt het lichaam. Daarom zegt Paulus van de ceremoniële instellingen: *Welke zijn een schaduw van de toekomstige dingen, maar het Lichaam is van Christus*. Kol. 2:17.

Jesaja heeft van de Leer van Jezus geprofeteerd in het 2^e hoofdstuk: *Uit Sion zal de Wet uitgaan en des Heeren Woord uit Jeruzalem*. Het is gemakkelijk te begrijpen dat hier niet de Wet van Mozes allereerst bedoeld wordt, maar het Woord van Jezus, de Leer van Jezus.

Daarom is Jezus het ware Voorbeeld voor iedere volgeling van Hem. Als Jezus Zelf de diepste Inhoud van Zijn eigen leer is, verwacht Hij van Zijn kinderen dat ze Hem navolgen in leven en lijden: *Het is de discipel genoeg dat hij wordt als zijn Meester*. Matth. 10:25.

Om het onderwijs van Jezus over de Wet te begrijpen moeten we de *Torah van Christus*, onderscheiden van de overleveringen der vaders en de leefregels van het Farizeïsme in Zijn dagen. Jezus bestrafte ernstig het misbruik van de Torah en de overdreven gebruiken en gewoonten van de vaders; de zogenaamde *mondelijke* Torah. Dat maakte Hem niet ontrouw aan de Torah maar wel weigerde Hij de Farizeïsche verdraaiing van de Torah op te volgen. Hij liet het ook Zijn discipelen niet toe.

Dikwijls wordt de vraag gesteld, of het zo erg is, dat men traditionele gewoonten in ere houdt? Als traditie niet tegen de Schrift indruist, is het soms vrijblijvend om ze op te

volgen of na te laten. Soms doet men juist goed om ze in ere te houden. Dat ligt er maar aan of men ze niet boven de Schrift stelt. Natuurlijk zal men dat niet zo zeggen, maar de praktijk wijst uit dat men soms meer waarde hecht aan mensengeboden dan aan de Bijbel. Is dat erg? Ja, want meer geboden verzinnen dan de grote Wetgever heeft ingesteld, is een grove verachting van Zijn Majesteitelijk gezag, een belediging voor Zijn wijsheid en beleidvoering. Jezus bestrafte dat soms méér dan de overtreding van een gebod. Hij heeft scherp stelling tegen genomen de ‘overleveringen van de ouden’ te beschouwen als Torah en ze daarmee gelijk te stellen. Lees het maar in de Evangeliën. Matth. 15:1-20; Markus 7:1-23. Dit is des te ernstiger als zulke overleveringen in flagrante strijd met de geest van de Torah blijken te zijn, Markus 7:9-13.

Jezus viel over het geheel genomen de Torah niet aan. Hij zei: “De schriftgeleerden en de Farizeeën zijn gezeten op de stoel van Mozes. Alles wat zij zeggen, dat gij houden zult, houdt dat en doet dat, maar doet niet naar hun werken”, Matth. 23:2. Jezus heeft het volk dus absoluut aangeraden de onderwijzingen van de Torahgeleerden getrouw op te volgen. “Onderzoekt de Schriften, want gij meent in dezelve het eeuwig leven te vinden; en die zijn het die van Mij getuigen.” Joh. 5:38-40) “Indien gij Mozes geloofde, zoudt gij Mij geloven, want hij heeft van Mij geschreven”, vers 46.

Zelfs het gebed *Onze Vader* was ook niet nieuw. In mijn brochure, *Het Joods Achttiengebied de bron van het Onze Vader*, is aangetoond dat Jezus een bestaand Joods gebed vanuit de Synagoge verkortte in de vorm zoals wij het nu kennen. Zie www.theologienet.nl

Soms corrigeerde Jezus de wet van Mozes. Mozes had de echtscheiding toegestaan *vanwege de hardheid van uw hart*, Matth. 19:8. Maar in de Torah van Christus wordt het verboden, doordat Jezus wijst op de oorspronkelijke huwelijksinstelling.

Een nieuw element in Jezus’ leer was dat hij de weg van bekering, wedergeboorte en ingang tot het koninkrijk van God zelfs openstelde voor de niet-Joden, zónder te eisen dat dezen zich bekeerden op de door de rabbi's voorgeschreven wijze. Dat was voor veel Joden in Zijn dagen nieuw en onverdraaglijk, maar dat was het niet voor hen die de Torah kenden en hun God liefhadden. God had de bekering van de heidenen immers aan de Knecht des HEEREN beloofd?! Jesaja 49: 6 en 55: 6.

5. Wat is de leer of de Wet van Christus?

(1) De kerninhoud van de eerste tafel van de Wet, is *God lief te hebben boven alles en geen afgoden aan te hangen*.

De kerninhoud van de Torah van Christus is: Zijn liefdegebod om de Vader boven alles te beminnen en te geloven in Hem die de Vader gezonden had. Verder in Jezus’ Naam al de begeerten aan de Vader bekend te maken. Joh. 16: 23- 28. De motivatie om Zijn geboden te bewaren worden onder andere ontleend aan Zijn uitspraak: *Want de Vader Zelf heeft u lief*. 1 Joh. 20: 20, 21.

(2) Wat betreft de tweede tafel van de Wet, *om de naaste lief te hebben als zichzelf*.

De Torah van Christus is Zijn gebod om de naaste lief te hebben als zichzelf, uitgewerkt in de vele concrete Nieuw Testamentische geboden. In haar essentie verschilt zij niet van de Wet der Tien geboden, maar zij is er ook niet identiek mee. De Wet van de Tien Geboden wordt in het Hebreeuws DEBAR genoemd: *Tien Woorden*, Exod. 34:28; Deut. 4:13; 10:4. Het behelst niet alleen Rechterlijk gezag, maar ook vriendelijke woorden. De Wet van de Tien Geboden werd door God gegeven met het Koninklijke opschrift: *Ik ben de Heere uw God, die u uit Egypteland heb opgevoerd*. De leer van Christus werd regelrecht gelieerd aan Zijn Persoon en aan Zijn Vader. Joh. 8:38. En wanneer men in

Hem geloofde, gaf Jezus Zijn leefregel als een liefdevolle Middelaar in de Naam van Zijn verzoende Vader. Namelijk: *Indien gij Mij liefhebt, zo bewaar Mijn geboden.* Joh. 14: 15. *Gij zijt Mijn vrienden, zo gij doet wat Ik u gebiedt. Dit is Mijn gebod, dat gij elkander liefhebt.* Joh. 15:12-14.

Let eens op het verschil tussen de wet der 10 geboden en Jezus' leer en voorschrift.

- Onder welke andere *omstandigheden* gaf God Zijn geboden, dan Jezus deed! Op Sinaï was de berg vol vuur, donder, bliksemen en geluiden. Jezus' omgang als Mens tussen de mensen, was innemend, hartelijk, vredelievend minzaam en boordevol liedesuitingen. Hij noemt Zijn *discipelen vrienden, broeders en zusters, kinderen van één Vader. Mijn Vader is uw Vader.*
- In welk een andere *vorm* geeft Jezus Zijn geboden dan God in de wet van Mozes gaf! Kijk alleen maar naar het feit dat acht van de Tien Geboden negatief zijn. Het zijn *verboden*, die beginnen met: 'Gij zult niet...' Dit is een vorm die kennelijk gericht is tot wettelozen, overtreders en weerspannigen, enzovoort (1 Tim. 1:9). Jezus gaat er vanuit dat Zijn volgelingen gereed staan om Zijn wil op te volgen. "Komt herwaarts tot Mij, neem Mijn juk op u, want Mijn juk is zacht en Mijn last is licht." Matth. 11:28-30
- Wat een verschil in *uitgebreidheid!* De wet van Mozes bestraft de zondige daden, - vanzelf ook de zondige ziel - en strekte zich uit tot het volk van Israël. Wat een uitgebreidheid gaf Jezus aan de wet van de 10 geboden! Zijn leer strekt zich uit tot alle volken. De man die overspel deed werd met de dood gestraft onder de wet, maar Jezus zegt, dat hij die een andere vrouw begeert, overspel doet in zijn hart. Nadat de rijke jongeling heeft gezegd dat hij alle geboden heeft onderhouden, laat Jezus hem zien dat de wet nog niet voldaan is en dat Hij ook nog wat meer verlangt: *Ga heen, verkoop wat gij hebt en geef het aan de armen, en gij zult een schat hebben in de hemelen; en kom herwaarts, volg Mij.* Matth. 19: 21. Staat dat in de wet? Zijn kruis opnemen en een verachte Jezus volgen? Nee, dat is teveel van het goede. Liever Mozes dan Christus. Ach helaas, de haper zit hier, dat men Mozes niet echt begrijpt. De wet van Mozes wijst juist naar Christus, ze is een Tuchtmeester, of *Pedagoog*, zoals het in 't Grieks staat. Gal. 3: 24.
- Welk een *vergevende liefde* straalt er uit in Jezus' liefdegeboden. De overtreding van de Wet van Mozes, bracht een juk met zich mee, wat zwaar was om te dragen. Dit klemt vooral als er geen echte liefde tot de Wetgever aanwezig was. Maar de overtreding van de Leer van Christus, veroorzaakt liefdesmart in het hart en neemt de toevlucht tot Hem bij de Vader. *Kinderkens, indien wij gezondigd hebben, wij hebben een Voorspraak bij de Vader,* 1 Joh. 1 en 2

Bovenstaande toont duidelijk aan dat Jezus de Wet der 10 geboden naar haar wezen en kern niet heeft afgeschaft; integendeel. Hij vervult die, voert haar terug tot haar volheid zoals door God bedoeld. Dat is de centrale boodschap van de bergrede: *Meent niet dat Ik ben gekomen om de Wet (=Torah) of de profeten ontbinden; Ik ben niet gekomen om die te ontbinden, maar om die te vervullen,* Matth. 5: 17. Dit is een gewichtig aspect in de Wet van Christus dat Hij geen nieuwe wet proclameert, maar de Wet manifesteert in Zijn Persoon én in het leven van de ware gelovigen. Als zij de Wet van Christus navolgen, spreiden zij Christus tentoon, stralen Zijn beeld uit. "Wij allen met ongedekten aangezicht de heerlijkheid van Christus aanschouwende, worden naar hetzelfde Beeld in gedaante veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest." 2 Kor. 4:18. Christus is het Spiegelbeeld van de Vader, Hebr. 1. De gelovigen zijn een spiegelbeeld van Christus. In de spiegel van de Wet zien we onze zondige gedaante, maar in de spiegel van het Evangelie zien we Christus en tevens onze

ongelijkvormigheid aan Hem. Maar door op Hem te zien, worden wij veranderd tot een nieuwe geestelijk mens in Christus. Dat gebeurt door de Heilige Geest. Die Gave van de Geest is werkelijk een bijzonder nieuw element verbonden aan het Voorschrift van het Nieuwe Testament. Want Hij schrijft de wetten van Jezus, de wil van de Vader in het hart. Hebr. 8

Nu, dit is bij uitstek het nieuwe element in de Leer van Jezus Christus. Dit is Zijn nieuw gebod, waarover Hij sprak. Christus als Wetgever en Wetvuller is het unieke Voorbeeld en de unieke Leraar van een gelovige. *Indien gij in Mijn Woord blijft, Mijn geboden bewaart en in Mijn liefde blijft, zijt gij waarlijk Mijn discipelen.* Joh. 15. Wanneer de *Geest der Waarheid* zal gekomen zijn, zal Die u in al de waarheid inleiden, Die zal Mij verheerlijken, Joh. 16: 13.

Een niet-Messiasbelijdende Joodse geleerde, Joseph Klausner, schreef in 1925: 'In de ethische wet [van Jezus] is er een subliemheid, uitmuntendheid en oorspronkelijkheid in vorm, die door geen enkele andere Hebreeuwse ethische wet geëvenaard wordt. (...) Als ooit de dag zal komen dat deze ethische wet ontdaan zal worden van haar omhulsels van mirakel en mystiek, zal het Boek van de Ethiek van Jezus voor altijd een van de uitgelezenste schatten in de literatuur van Israël zijn.'

De tijd van Jezus op aarde was een overgangstijd. Het Oud-Testamentisch bestel stond afgeschaft te worden na de uitstorting van de Heilige Geest. De eeuwige afstraling van Gods deugden in de Wet werd bewaard, gecontinueerd en in het licht van de Verzoening geplaatst.

Jezus liet het verder aan Zijn discipelen over om na Zijn hemelvaart de Leer van Christus *als een persoonlijke en kerkelijke leefregel officieel vast te leggen.* Vooral Paulus werd hiertoe door Zijn Heilige Geest bekwaam gemaakt. De Leefregel van Christus werd voltooid: *Om Hem gelijkvormig te worden, in Zijn leven, Zijn lijden en sterven, Zijn opstanding en Zijn hemelvaart. Om het Beeld van de Zoon gelijkvormig te worden,* Rom. 8: 29. Zie ook Filip. 3:7-16.

In dat licht wordt er een tegenstelling gemaakt met de wet van Mozes. Er staat in Hebr. 12: 18-28. "Gij zijt niet gekomen tot den tastelijken berg en het brandende vuur en donkerheid en duisternis en onweder, ... maar gij zijt gekomen tot den berg Sion, tot den Middelaar des Nieuwen Verbonds, ... zie dan toe dat gij Dien Die spreekt niet verwerpt!" De schrijver bedoelt: niet bij Mozes blijven staan, want Mozes wijst naar Christus!

In Romeinen 6 dankt Paulus God, dat de Romeinen vroeger dienaars van de zonde waren, *maar nu van harte gehoorzaam geworden zijt aan HET VOORBEELD DER LEER tot hetwelk gij overgegeven zijt.* Dit is de exacte betekenis van de Torah van Christus: *dat Zijn volgelingen zich overgeven naar het voorbeeld van de leer.* Vers 17.

Dit is veel ruimer, veel omvattender, veel uitgebreider, veel dieper veel inniger dan de eis van de Wet der 10 geboden, die de Joden helaas uitwendig opvatten.

Samenvattend zien wij in de Torah, de leer van Christus de volgende elementen:

(1) Het *voorbeeld* van de Leraar: er is geen gebod van Hem dat Hij niet zelf vervuld heeft door Zijn volkomen gehoorzaam aan Zijn Vader en door Zichzelf uit liefde over te geven in de meest gruwelijkste en afschuwelijkste dood voor de Zijnen. Dit is de motivatie waarom de gelovigen Jezus' geboden nakomen, omdat men zich met Hem identificeert: gehoorzaamheid in het gaan op de weg die Hij het eerst gegaan is, waardoor men Hem gelijkvormig wordt.

(2) De *kracht* die de Leraar geeft: Onze hemelse Leraar schenkt ons ook de kracht om Zijn geboden in praktijk te brengen. Hoewel dat de eigen verantwoordelijkheid van de

leerling niet uitschakelt, kunnen we zeggen, dat het in zekere zin de Leraar Zelf is die de vervulling van Zijn geboden tot stand brengt door Zijn Geest. *Wie in Mij blijft en Ik in hem, die draagt veel vrucht, want zonder Mij kunt gij niets doen.* (Joh. 15: 5. Paulus zegt: *Ik ben met Christus gekruisigd en ik leef; doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij,* Gal. 2:20. De Heilige Geest ontvouwd de waren inhoud van de geboden en geeft de kracht waardoor ze worden onderhouden.

(3) De *aard van de leerling*: de Leraar gebiedt Zijn discipelen niet alleen bepaalde dingen te doen en te laten, (Torah) maar ook bepaalde dingen *te zijn*. (Nieuwe mens, nieuwe wil) Deze geboden zijn niet gebaseerd op dwang van een strengwrekend Rechter, maar worden gerealiseerd uit innige liefde tot Hem, Die ons eerst heeft liefgehad en wedergeboren om in alle goede werken te leven tot Zijn eer.

6. Vraag. Wat bedoelt Paulus met zijn gezegde: *ik heb een vermaak in de wet Gods?*

Paulus beschrijft in Romeinen hoofdstuk 6-8 de leefregel van de wet de 10 geboden en de leefregel van de Wet van de Geest. Hij doet dit in diverse beelden en gelijkenissen. Eerst verklaart hij de betekenis van de Doop van volwassen gelovigen door onderdompeling. Het afdalen in het water is symboliek voor het afdalen met Jezus in het graf. De opkomst uit het water is symboliek voor het opstaan met Jezus uit de dood. Aan het oude (heidense) leven in de zonde en de afgoderij is de gelovige geheel gestorven, en hij wil met Jezus wandelen tot eer van Zijn en hun Vader. Dat is de rechtvaardigmaking. *“Van harte gehoorzaam aan het voorbeeld der Leer, tot hetwelk gij overgegeven zijt.”* Dat is de echte heiligmaking.

Paulus gaat verder met de verhouding tot de wet toe te lichten. Want sterven met Jezus is ook sterven aan de wet, namelijk aan de vloek van de wet en aan het gebod van de wet om door werken gerechtvaardigd te worden. Sterven aan de wet wil zeggen, dat je er geen verwachting meer van hebt om daardoor het eeuwig leven te verwerven. Paulus neemt het voorbeeld van een man met zijn getrouwde vrouw. De man is verbonden aan zijn vrouw zolang ze leeft, door het gebod van de huwelijkswet; daarna niet meer. De vergelijking is: als u met het lichaam van Christus in de dood bent gegaan, - door de gelovige doop – dan heeft de wet geen zeggenschap meer over u. U bent verlost van de heerschappij van de wet. Uw oude mens zoekt werkheiligheid om in eigen kracht de wet te gehoorzamen. Dat werkt niets anders uit dan wettische dienstbaarheid. Daardoor wordt uw wettige Man beledigd.

De toepassing hiervan op de complete wet van Mozes, gecentraliseerd in de 10 geboden, is: de wet heeft geen zeggenschap meer over u. Uw vorig leven, dat is uw vorige vrouw is dood. De vloek van de wet, die samengaat met de vloek van de wet van het Werkverbond, heeft Christus in Zijn lichaam gedragen. Het voorschrift van de wet heeft Christus – als de Levende Torah - volmaakt betracht voor u. Elke poging om via wettische werken, woorden of gedachten God te behagen, brengt u opnieuw onder de vloek. Dan wilt u weer met een dode vrouw gaan leven. Nee, u bent nu getrouwd met Christus, Hij is uw Hoofd en uw Wet. U moet helemaal voor Hem leven. Naar welke regel? *“In nieuwigheid des Geestes, en niet in de oudheid der letter.”*

Is dan de wet zonde? Nee, de wet ontdekt de zonde, brengt ze aan het licht en spreekt Gods rechtvaardig vloekvonnis over de zondaar. En hoe meer de wet en vloek aangedrongen wordt, hoe meer de vijandschap tegen de Wetgever geprikkeld wordt. Hoe is dat mogelijk? Mijn vorige godsdienstig leven in haat tegen Christus, - zegt Paulus - is wel dood en gekruisigd, maar er is nog een *oude mens*, dat is een verdorvenheid overgebleven, die werkt in ziel en lichaam. (Een *mens* betekent ziel en lichaam.) Dat is mijn groot verdriet en mijn grote smart. Ik veroordeel mezelf. Daaruit

blijkt dat ik toestem *dat de wet heilig is*, - ik ben, wat de oude natuur betreft onheilig; *dat de wet rechtvaardig en goed is*, - ik ben goddeloos en kwaad, wat betreft de oude mens. Is de wet rechtvaardig, heilig en goed? Hoeveel temeer is de Wetgever heilig en goed, ook als Hij mij zou verstoten in eeuwige verdoemenis. Dit is een toetssteen in Paulus zijn bevinding: *God rechtvaardigen; en in Christus geloven Die Zijn God op het allervolmaaktst gerechtvaardigd heeft.*

De inwendige geestelijke mens heeft een vermaak in Gods wet. Welke wet? *Gods wil*, dat zijn alle wetten die de zonde verbieden! Want God is de Wetgever en Hij is heilig en goed en mijn hoogste Vermaak!

Om het verschil tussen oude en nieuwe mens, of tussen zijn vlees en geest te verduidelijken gebruikt Paulus een ander beeld. Gods wet of wil is zijn hoogste vermaak. *Maar ik zie een andere wet in mijn leden, welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds, en mij gevangen neemt onder de wet der zonde.* Die andere wet in zijn leden is de wet der zonde. Wat is die wet? Eenvoudig: het is de wet van het Werkverbond, die gerelateerd werd aan de Wet der 10 geboden, indien men deze wet overtrad. Want dan kwam men onder de vloek. *Wet der zonde* wil zeggen, door de wet is de kennis der zonde, want was er geen wet, dan was er ook geen overtreding. Dus, Paulus is een vrijgemaakt man, vrij van zijn vorige vrouw, - zijn goddeloos leven -; vrij van de wet, - van de vloek en de verbinding eraan -; maar ... toch in een gevangenis. In Christus volkomen vrij en in zijn gewaarwording in de weg van heiligmaking een gevangene door de kracht van de verdorvenheid des vlees. Wat rest er nu? Bittere klacht over zijn ellendig vlees? Dat niet alleen, maar de roemtaal van het geloof: *De wet des Geestes des leven in Jezus Christus heeft mij vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods.*

Kostbare taal! Godverheerlijkende taal! Die Wet van de Geest des levens is zijn leidraad en voorschrift. Wij wandelen niet meer naar het vlees, maar *naar de Geest*, Rom. 8:1.

7. Vraag. Wat betekent de Wet des Geestes in Christus Jezus?

De Geest des Levens, is God de Heilige Geest, Die Persoonlijk woont in het hart van hen die geloven. Paulus maakt een tegenstelling tussen de wet der zonde, die de vloek en *de dood* ten gevolge heeft wanneer die overtreden wordt. En tussen de Heilige Geest Die de grote Levendmaker en Herschepper is. Jezus is bij Zijn Vader in de Hemel. Hij is de Levende Wet, of Torah in eigen Persoon. Maar wij zien Hem niet. Nu komt de Heilige Geest in ons hart wonen en openbaart Christus in onze ziel. Niet visionair, *maar de Geest zal het uit het Mijne nemen en zal het u verkondigen.* Hij zal u alles indachtig maken wat Ik gesproken heb, Hij zal u in de Waarheid leiden. Joh. 14. Hij vertegenwoordigt dus Jezus, het Levende Voorbeeld in de ziel. Wat een wijze Leraar is Hij!

Dat is wat Paulus leert in Romeinen 8. Hij schrijft: Wij bedenken dat des Geestes is, vers 5. De Heilige Geest is een inwoner in de ziel, vers 9. Die geeft kracht in de heiligmaking, vers 13, Hij is de Leidsman, vers 14. Hij werkt in ons een kinderlijke gehoorzaamheid, roepend Abba, Vader, vers 15. Hij getuigt in ons hart dat wij kinderen en erfgenamen zijn, vers 16. Die Geest zucht in ons, om de totale vrijmaking van het lichaam des doods te mogen krijgen, vers 23. Die Geest bidt voor ons, vers 26. Die Geest doet ons ook bidden en geloven voor onze broeders, de Israëlieten, Rom. 9-11. Enz.

Wie onder de hemel kan, wil en durft een beter, wijzer en liefdevoller Leraar en Voorschrift aanwijzen?

Als ergens Zijn Leerambt en Wetgeversambt beter naar voren komt dan is het wel in Hebreëen 8.

Mozes was een type – of een afschaduwing vers 5 - van Christus, de Middelaar van een beter Verbond. De hele tabernakeldienst was een type van de Middelaarsbediening van Christus. Het volk van Israël was een type van de gelovigen in Christus in de dagen van het Nieuwe Verbond. Het volksverbond op de Sinaï was een type van het Nieuwe Verbond. De wetgeving op 2 stenen tafelen was een type van het inschrijven van de wet in het hart van de gelovigen. De stenen tafelen waren niet zozeer een type dat de Wet eeuwigdurend was, - de stenen werden na enkele dagen al verbroken - maar dat de Israëlieten een hart hadden zo hard als een steen. Alles had een tijdelijk karakter, alles was voelbaar, hoorbaar en zichtbaar. Zie ook 2 Korinthe 3, waar Paulus schrijft *dat de Geest des levenden Gods Zijn werk geschreven had, niet in stenen tafelen, maar in vlezen tafelen des harten.*

Het werk van Gods Geest in het maken van een Nieuw Verbond is geestelijk en eeuwigdurend. “Dit is het verbond wat ik met het huis Israëls maken zal na die dagen, Ik zal Mijn wetten in hun verstand geven, en in hun harten zal Ik die inschrijven, en Ik zal hen tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn.” “Als Hij zegt: een nieuw verbond; zo heeft Hij het eerste oud gemaakt. Dat nu oud gemaakt is en verouderd, is nabij de verdwijning.” (Zie ook Jer. 31:31-34)

Wat is dat *verouderd verbond* met daarin besloten de verouderde wet van dat verbond? Het is niet het Genadeverbond wat God oprichtte met Adam, wat Hij herhaalde met Abraham en veel andere voorvaders. Want die inhoud: *Ik ben de Heere uw God*, geldt nog. Het is de Nationale openbaringsvorm van het Genadeverbond wat de Heere op Sinaï sloot met het volk van Israël. Het was vervuld door de Wetgever Zelf.

Wat is die wet die de Heilige Geest inschrijft in onze harten? De wil des Vaders, door Zijn Zoon geopenbaard en Hem in alles te gehoorzamen, Hebr. 5:9. “*In welke wil wij geheiligd zijn, door de offerande des lichaam van Jezus Christus.*” Hebr. 10:10. Een nieuw verbond, nieuw Evangelievoorschrift, nieuwe wetten in het hart, nieuwe vorm van bidden in de Naam van Christus, nieuwe Eredienst en ambt dragers, nieuwe sacramenten en ook nieuwe grenzen, wereldwijd.

Deze leefregel is tot eer van God de Vader, tot verheerlijking van Christus, tot roem van de Heilige Geest, tot eeuwig voordeel van een gelovige en tot stichting van de naaste. Geloofd zij God, voor Zijn onuitsprekelijke Gave!

8. Vraag. Als de wet geen regel des levens voor ons is, kunnen we dan meer zonden doen, zonder dat we ons schuldig maken?

De Evangelieregel verbiedt: *ál wat uit het geloof niet is dat is zonde.* Rom. 14:23. Deze reikwijdte van het Goddelijk Evangeliegebod als leefregel is veel nauwgezetter en uitgebreider dan de uitwendige letter van de wet des Heeren. Goed te verstaan, het gaat over de Wet des Heeren, niet over mensengeboden, die hetzelfde gezag krijgen als Gods Woord. Wat de wet in de bolster heeft, heeft het Evangelie in een wijdvertakte boom met Evangelievoorschriften. De Wetgever zegt: *gij zult niet stelen.* Maar Jezus vervult de Wet en zegt daarbij, - toen die rijke jongen zichzelf rechtvaardigde: *verkoop al wat gij hebt en geef het de armen, en neem uw kruis op en volg Mij.*

Paulus ent het Evangelie (in Rom. 6 en 7) niet op de wet, - hoewel hij natuurlijk erkent dat de wet geloof gebiedt, - maar hij doet het precies andersom: *hij plaatst de kerninhoud van de wet binnen het kader van het Evangelievoorschrift.* Dit is het Evangelie in ruimere zin. Het Evangelie in engere zin betekent het verzoenende werk van Christus. Het is uit de literatuur bekend, dat een aantal Godzalige theologen schrijven dat het Evangelievoorschrift inderdaad geënt is op de Wet des Heeren. Maar we hebben gepoogd aan te tonen, dat we verschil moeten maken tussen de leer van Jezus toen Hij op aarde wandelde, - dus vóór Zijn sterven! – en het Apostolisch

Evangelievoorschrift zoals Paulus het aan de Gemeenten uitlegde. Hoewel Paulus zijn leer met grote moeite ingang vond; getuige de brief aan de Galaten.

9. Vraag. In de brochure staat dat de complete wet van de Tien geboden niet voor alle mensen geldt, maar alleen voor het Jodendom. Gaan alle niet-Joden dan vrijuit als ze de Wet overtreden?

Vooropgesteld wordt dat mijn brochure eigenlijk als een voorwoord dient voor de uiteenzetting van J. C. Philpot over het *Evangelievoorschrift*. Die Philpots boek gelezen heeft kan de brochure beter begrijpen.

In de brochure staat:

Geldt de *complete* wet van de *Tien geboden* nog voor alle mensen? Natuurlijk niet, die gold nimmer voor alle mensen, alleen voor het Jodendom. Dat blijkt toch duidelijk uit de eerste woorden, de voorrede, die luidt: "*Ik ben de Heere uw God, die u uit Egypteland uitgeleid hebt*". Dit Volksverbond geldt voor Israël en niet voor al andere volkeren. Enkele toevoegingen in de *wet der Tien geboden* zoals de belofte om lang te leven in Kanaän als kinderen hun ouders gehoorzamen waren, waren eveneens bestemd voor het Jodendom. En wat moeten wij denken van het vierde gebod, de onderhouding van de sabbatdag? Geldt dat voor alle mensen? Vieren wij nog de zevende dag?

Maar wat wèl voor alle mensen geldt is de kerninhoud van de Tien geboden: God en onze naasten lief te hebben. En hetgeen er onafscheidelijk aan verbonden is: de vloek die God uitgesproken heeft over alle overtreders. Deze vloek is zeer omvangrijk en geldt ziel en lichaam, voor tijd en eeuwigheid. Allen die onder de wet zijn, liggen onder de vloek, Gal. 3:10. Dus de wet en haar vloek zijn nooit van elkaar af te scheiden, die onder de wet zijn, liggen onder de vloek.

Deze twee zinnen in dit citaat vragen om een toelichting. Wat ik met *alle mensen* bedoel en wat de uitdrukking *complete wet* inhoudt.

Van de miljarden mensen die ooit op de wereld geleefd hebben en er nog zullen leven, zijn er maar een klein aantal naar verhouding, die de wet van God gehoord en gekend hebben. *Niet voor alle mensen*, betekent dus: niet voor alle mensen van alle eeuwen, in alle plaatsen.

Paulus zegt van hen die de wet niet kennen: "Want *zovelen als er zonder wet gezondigd hebben*, zullen ook zonder wet verloren gaan; en *zovelen als er onder de wet gezondigd hebben*, zullen door de wet geoordeeld worden." Romeinen 2: 12.

De complete wet van de 10 geboden was een volksverbond met het volk Israël, waarmee samen ging: de burgerlijke wet en de ceremoniële wetten. Van deze complete wetten van Mozes zegt David in Psalm 147: 19: "Hij maakt Jakob Zijn woorden bekend, Israël Zijn inzettingen en Zijn rechten. *Alzo heeft Hij geen volk gedaan en zijn rechten, die kennen zij niet*. Halleluja!"

De complete wet der 10 geboden wil bovendien zeggen: de wet met de *inleiding* die er aan voorafgaat. Namelijk: "*Ik ben de Heere uw God, Die u uit Egypteland, uit het diensthuis uitgeleid heb*", Exodus 20:2. Deze genadige Verbondsbetrekking geldt niet alle mensen van alle eeuwen, in alle plaatsen.

Het is ieder bekend dat het 4^e gebod de Sabbatsheiliging voorschrijft. Willen alle mensen dit gebod letterlijk onderhouden, dan moeten ook allen terug naar de 7^e sabbatdag. Dit alleen toont al duidelijk aan dat sommige geboden en letterlijke toevoegingen in de wet een tijdelijk karakter dragen. Bijvoorbeeld, de zinsnede dat Israël op weg was naar het Beloofde Land, wat de Heere uw God u geven zal. *Letterlijk* geldt dit niet voor niet-Joden.

Ds. G. H. Kersten leert in zondag 34 van de Heidelbergse Catechismus: (blz. 371, 372) "*Hoe is die wet gegeven? Zij is gegeven [aan Israël] bij de verbondssluiting aan de Sinaï*. Nu moge het, mijn geliefden, onze aandacht hebben, vooral in deze dagen, waar over het verbond

zulke schrikkelijke, afwijkende dwalingen geleerd worden, dat aan de Sinaï het verbond der genade is opgericht. God kon met de in Adam gevallen mens geen nieuw werkverbond oprichten. Het werkverbond was *vóór* de val, en is door moedwillige ongehoorzaamheid verbroken. Waar de mens zichzelf stortte in het oordeel Gods en in de staat des doods, richt God met de gevallen mens niet wederom een werkverbond op, en houdt ook het verbond aan de Sinaï niet alleen maar uiterlijke weldaden in. *Hier is de sluiting van het genadeverbond*, waarin God betuigt, verzegelt, en schenkt de zaligheid in Christus aan de gekochten met Zijn dierbaar bloed. Het volk wordt dan ook met dat bloed des verbonds besprengd.

Om een tweede bewijs te geven, dat het hier ging meer dan om uiterlijke weldaden: Toen de HEERE tot Mozes zeide: Ik zal met u niet optrekken (het volk had God vertoornd met het gouden kalf), doch Ik zal een engel voor uw aangezicht zenden naar Kanaän, toen heeft Mozes gepleit, zolang, totdat de HEERE zeide: *Ik* zal met u optrekken. Het was Mozes om God te doen, opdat Hij in het midden van Zijn volk wonen zoude. Het ging Mozes om méér dan alleen om dat land, vloeiende van melk en honing; het ging hem om de genade Gods, in Christus aan Zijn kerk vermaakt.

God sloot met Noach een verbond en dat Noachitisch verbond raakt alle mensen, zelfs de beesten en de grasscheutjes van de aardbodem. Dat Noachitisch verbond houdt niet enige belofte van zaligheid in en heeft dan ook geen betrekking op de verheerlijking van Gods verkiezing doch behelst alleen dit, dat de aarde niet wederom door water zal vergaan. Dat is dus het verbond van algemene genade en staat buiten de zoenverdienste van Christus.”

Tot zover ds. Kersten

10. Vraag. De Catechismus plaats de Wet der Tien geboden in het stuk der dankbaarheid. Waarom is dit een minder-Evangelische indeling?

In de Heidelbergse Catechismus wordt de Wet der 10 geboden geplaatst in het stuk der dankbaarheid. Het stuk der dankbaarheid valt binnen het Genadeverbond. Het wordt hier beschouwd als een leefregel van het Genadeverbond, binnen het kader van het Evangelie. Het is echter opmerkelijk dat de Catechismus de kennis der ellende doet opkomen uit de Wet der 10 geboden, maar daarbij de hoofdsom betreft, zoals Christus die uitsprak tegen de Farizeeën. Zondag 2. Wat eist de wet Gods van ons? Dat leert ons Christus in een hoofdsom. Zie Mattheüs 22:37-40. *Gij zult liefhebben den Heere uw God*, enz. De wet als kenbron van ellende wordt hier geciteerd uit het Evangelievoorschrift. In de Gereformeerde theologie wordt dit overgenomen. Het is de Geest in de hand van Christus die de wet gebruikt tot overtuiging, enz.

Een aantal Puriteinse schrijvers hebben een andere benadering. Er bestond bij hen een zekere huiver om de wet als leefregel der dankbaarheid een plaats te geven, vanwege werkeilichheid. De vrees dat de eer en heerlijkheid van Christus verdonkerd zou worden door wettische plichtpleging is niet ongegrond.

Een leraar als Philpot zou de complete wet der 10 geboden plaatsen in het stuk van zaligmakende overtuiging van ellende; en de hoofdsom van de wet in het stuk van dankbaarheid. Op deze manier zou langer stilgestaan worden – wat betreft de behandeling van zo’n Catechismus – bij de overtuiging van een zondaar, en korter bij de Leer van de dankbaarheid. In de praktijk echter duurt het leven in oprechte dankbaarheid niet tot aan de dood, maar tot in eeuwigheid.

Bovendien hebben we in het *Kort Begrip* van H. Faukelius een bewijs dat hij eveneens de wet der 10 geboden in zijn geheel plaatste in het stuk der ellende. Zijn leermethode is een verkorte uitleg van de Catechismus. Deze werd op de Synode van Dordrecht goedgekeurd en door de meeste gemeente in de bevindelijke Gereformeerde gezindte gebruikt als leidraad voor de Geloofsbelijdenis.

Prakticaal gezien is er geen principieel verschil tussen onze Catechismus en sommige Engelse theologen, maar wel accentverschil in de theologische verwoording. Onze

vaders op de Dordtse Synode beschouwden tal van onderscheidene uitlegging over Gods Woord als een middelmatige zaak, of als een consciëntiezaak.

Zacharias Ursinus schrijft over de 115^e vraag en antwoord van zijn kostbare uitleg over de Catechismus:

... De gehele wijsheid, wetenschap of leer, ons door Christus onderwezen, is de Gemeente genoegzaam en nodig. Maar de Zedenwet is een deel van die leer. Want Christus heeft geboden, dat in Zijn Naam gepredikt moest worden, niet alleen geloof, maar ook bekering (Luk. 24 : 4. Dus wordt de leer der Wet niet buiten-, maar veeleer ingesloten in de volkomen leer van Christus.

Sommige lezers van de brochure veronderstelden, dat dan de wet buiten werking geplaatst wordt voor de gelovigen om op die manier de scherpe wetsprediking voor de gelovigen te ontlopen. Dat met deze stelling kritiek op de Catechismus geleverd wordt. Dit zou een *niet consequent getuigenis*² zijn ten aanzien van de leer van Gods Woord. Het zou ook – niet helemaal - teveel Luthers zijn.³

(Antwoord. Ik heb dikwijls de Catechismus genoemd: de 151ste Psalm. Daarmee geef ik een welhaast *Bijbelse* autoriteit aan dit zo dierbare boekje. Het is na de Bijbel de beste schat die ik ooit gezien heb op deze wereld en in huis bezit. Een aantal

² Was de Heere Jezus ook inconsequent? Hij hield de wet van Mozes en toch, ... en toch 'weersprak' Hij die soms. Toen Hij Zich moest verdedigen voor de Hogepriester, die Hem ondervroeg *over Zijn discipelen en Zijn Leer, - Zijn Torah -* antwoordde Hij: *ondervraag hen die Mij gehoord hebben.* Een dienaar die dit hoorde nam het op voor de Hogepriester. Hij gaf Jezus een stomp in Zijn gezicht en zei: *antwoordt u zo de Hogepriester?* Het zachtmoedig Lam Gods vroeg daarop: *wat verkeerd heb Ik gedaan? Waarom slaat u Mij?* Joh. 18: 19-23. Had Jezus naar de Wet gesproken, dan had Hij gezegd: 'Oog om oog, tand om tand, wang om wang; hogepriester, doe uw plicht, veroordeel die man! Weet u Wie Ik ben?'

Deze vraag van Jezus is vol Goddelijke Majesteit op de oordeelsdag! 'Waarom hebt u Mijn Leervoorschrift veroordeeld en Mij, ja Mij geslagen?'

Tegelijkertijd verdiend Jezus hier als Borg voor Zijn gelovigen, de genade om God te dienen met eerbied en Godvruchtigheid en vast te houden aan Zijn Evangelie-voorschrift. Dan mogen ze hun beschuldigers antwoorden: 'Ik heb met deze Leer geen kwaad gedaan, maar werkte ondanks uw slagen, op uw eeuwige zaligheid aan.'

³ De bekende **Zacharias Ursinus** schreef een uitlegging van de Heid. Catechismus in het Latijn.³ Daarin gaf hij aan welke geschriften over de leer van de kerk handelen en naar de methode van zijn tijd rubriceerde hij ze aldus: elf goddelijke — de Heilige Schrift — elf kerkelijke, d.i. door leraars van de kerk geschreven. Deze laatste zijn weer onderverdeeld in: **Publieke** d.i. in de naam van de kerk geschreven;

a. de katholieke d.i. symbolen of belijdenissen van de gehele kerk: Apostolische, van Nicea, van Constantinopel, van Athanasius, van Chalcedon;

b. Particuliere d.i. belijdenissen van bepaalde kerken of kerkvergaderingen als: de catechismussen, de **Augsburgse, Wittenbergse, Helvetische** confessies. enz.;

Of **Private** op last of in naam van één of meer doctoren of theologen uitgegeven als daar zijn de loci communes of commentaren van Philippus (Melanchton), **Luther, Brenz, Petrus Martyr, Bullinger, Calvijn** en anderen.

Dit boek werd vertaald in het Hollands door C. van Proosdy. De **Wittenbergse en Helvetische** confessie liet hij **eenvoudig weg**, alsook de gehele reeks commentaren van **Melanchton, Luther**, enz. Hij vertaalde dit laatste eenvoudig als volgt: **Private** d.i. naar het plan en op naam van één of meerderen geschreven; zoals dogmatieken, verklaringen enz.." Zijn Gereformeerde lezers mochten de hand eens uitstrekken naar geschriften van Melanchton, Bullinger (Luther) of anderen! Dan dacht Calvijn daar wel heel anders over, gelijk wij zien zullen. Ik verzoek uw aandacht, lezer, voor het feit, dat Ursinus, de voornaamste opsteller van onze Heidelbergse Catechismus de **Wittenbergse Confessie** benevens de commentaren van **Melanchton** rekent tot die geschriften, waaruit wij de leer **van de kerk** kunnen leren kennen, Wat waren die mensen in de 16e eeuw toch veel nuchterder en geestelijker dan velen in onze tijd. (W. Couvée)

Catechismusverklaringen heb ik gedigitaliseerd. Daarbij was de verklaring van de Catechismus door Justus Vermeer die de meest uitgebreide verklaring bevat van de Wet des Heeren. Er zijn van enkele Zondagsafdelingen 4 lange preken. Er is in de Nederlandse literatuur bij mij geen boek bekend waarin de Wet zó uitvoerig wordt uitgelegd. Het boek beslaat ca. 530 grote pagina's.)

Nee, het hoofddoel is, het Voorschrift van Christus, wat Paulus preekte, te hanteren. Dus dat de wet niet gepredikt wordt voor de gelovigen, in zover de wet behoort onder het werkverbond. Maar te erkennen *dat de wet onder het Genadeverbond behoort*. Rom. 3:8, Rom. 6:11-15, 1 Tim 1:5-11. Alle zaligmakende werkingen van Gods Geest vallen onder de bediening van het Genadeverbond. Ook de zaligmakende overtuigingen uit de wet én uit het Evangelie, waardoor het ongeloof veroordeeld wordt. Joh. 16:7-11. Nooit lezen we dat de dienaren van Christus geroepen werden om de wet te preken, maar om het Evangelie te preken. En daaraan is de wet ondergeschikt. Johannes de Doper preekte de grondwet van het komende Koninkrijk der hemelen. Wat hield dat in? *De bijl ligt alreeds aan de wortel der bomen ... bekeert u! En: Zie het Lam Gods dat de zonde der wereld wegneemt.*

In mijn brochure poogde ik een brug te slaan tussen de visie van leraars zoals Huntington, Philpot en andere Baptistische theologen en tussen de Heidelberger Catechismus, zoals die verklaard wordt door Justus Vermeer en veel andere Nederlandse theologen. Overigens, Huntington was geen baptist.

Men kan hen die deze leer en Voorschrift geloven en verdedigen, van Antinomianisme beschuldigen, mensen die ruimte geven tot een zondig leven onder het mom van het Evangelie, maar daarmee beschuldigt men niet zozeer de leer van Godvruchtige Engelse Oudvaders die daarin getroost geleefd hebben en zalig gestorven zijn, maar men veroordeelt ook Paulus. Ja, erger nog: men veroordeelt Jezus als de grote Wetgever. Paulus zegt, *dat wij niet meer onder de wet zijn maar onder de genade. Doen wij dan de wet teniet? Dat zij verre, maar wij bevestigen de wet.*

Ds. Mallan citeerde eens Huntington, over hen die Wet en Evangelie verwarden en op wettische wijze uitlegden, dat Huntington hen terechtwijst met de woorden, *dat de gelovigen dan altijd scheel moeten blijven kijken; met één oog naar de Wet en met het ander oog naar Christus*. Huntington schrijft hierover in zijn boekje, *een regel en een raadsel, voor blinde wachters en oude vrouwen*. Zie Bijlage.

Het verhaal is niet af, maar anderen mogen het aanvullen. Nogmaals adviseer ik, lees eerst het Schriftuurlijk opgebouwde boek van Philpot over de *Evangelievoorschrift*, anders komt deze brochure niet tot zijn recht.

Die bekend is met de theologie van de Schotse theologen uit de 17e en 18e die in de Gereformeerde gezindte vertrouwen genieten, bemerkt een verschil in theologische formulering, hoewel men in de praktijk één is in het leven uit Christus en de gelijkvormigheid met een lijdende en levende Zaligmaker. Onze Godvruchtige vaders gaan ervan uit dat wij het Voorschrift voor het ware geloofsleven kunnen vinden in Romeinen 12:2. *“...Opdat gij moogt beproeven welke de goede en volmaakte wil van God zij.”* Deze goede en volmaakte wil van God wordt - alleen al in de Romeinenbrief - genoemd:

De wet des geloofs, Romeinen 1:5 en 3:27 en Rom. 14:23.

De woorden Gods, Romeinen 3: 2.

Het voorbeeld der Leer, Romeinen 6: 17.

De wet des gemoeds, Romeinen 7: 22, 23.

De wet van de Geest des Levens in Christus Jezus, Romeinen 8:2.

De prediking van Jezus Christus, Romeinen 16:25.

Het bevel des eeuwigen Gods, Romeinen 16:26.

Zovelen als er naar dezen regel zullen wandelen, over dezelve zal zijn vrede en barmhartigheid; en over het Israël Gods. Gal. 6: 16.

BIJLAGE**Publicatiedatum: 9 december 1971, DE WACHTER SIONS****BOEKBESPREKING.****„Een eeuwige taak.”**

Dit is de verkorte titel van het boekje van Huntington, dat door de West-Friese Boekhandel te Ede is uitgegeven. De titel van het boekje luidt eigenlijk: „Een Eeuwige Taak of Een Regel en een Raadsel, voor blinde wachters en oude vrouwen.”

Een zeer leerzaam boekje. Men moet zich bij het lezen ervan goed voor ogen stellen tegen welk een heirleger van valse leraars Huntington de strijd had aan te binden. Op een grondige wijze verantwoordt hij zich in dit boekje tegen al die zedeprekers, die hem beschuldigden van antinomianisme. Deze zedenpredikers stelden de wet als een regel des levens voor de gelovigen, op zulk een wijze, *dat men met één oog op de wet moest zien en met één oog op Christus*. Huntington toont duidelijk aan, dat men dan scheel kijkt. Christus is dan een halve Zaligmaker en in werkelijkheid neemt men het dan met de wet als een regel des levens ook niet zo nauw.

Het boekje is voor deze tijd ook wel goed op zijn plaats. Het wijst ons op de noodzakelijkheid van een inwendige vernieuwing en een geloofsinplanting in Christus. Bij het lezen van dit boekje kan men dan ook wel voor zichzelf tot de conclusie komen dat er heel wat godsdienst naar de hel zal gaan. Zo kan dit boekje ons brengen tot nauw zelfonderzoek. Anderzijds is het zeer vertroostend, zulk een taal te lezen. Als de zaligheid voor een uitgestroopte zondaar zo volkomen in Christus verklaard wordt, kan de ziel er ademhalen.

Publicatiedatum: 7 december 1978, DE WACHTER SIONS

Antwoord per brief

Geachte Heer H.v.d.B. te L.,

In uw schrijven was wel geen duidelijk door u geformuleerde vraag te vinden, maar ik meen wel begrepen te hebben wat de bedoeling van uw schrijven was. U hebt me in uw schrijven doen weten dat veelal in de kringen waarin men de bevindelijke Waarheid is toegedaan, aan wat wettisch werk nogal veel waarde wordt toegekend, terwijl men het verdacht houdt als iemand er blijk van geeft daarin zijn leven niet meer te hebben kunnen vinden, maar integendeel het ongenoegzame heeft gezien van al wat buiten de geloofsgemeenschap met Christus omgaat. U vraagt me of dit nu komt dat er vanaf de kansel toch veelal enige grond gegeven wordt in hetgeen waarin die mensen hun leven hebben gevonden. Of sluit men de oren toe voor de afbraak van alle wettische gronden die men in de prediking kan beluisteren? Of wordt de ontdekking gemist?

Als ik uw briefje nagelezen heb, dan heeft me de inhoud van uw schrijven doen denken aan het boekje van Huntington, dat nog niet zolang geleden werd uitgegeven, getiteld: „Een eeuwige taak.” Over dit boekje heb ik destijds een recensie geschreven. De volledige titel van het boekje is: „Een eeuwige taak of een regel en een raadsel voor blinde wachters en oude vrouwen, in een brief aan een vriend door W. Huntington. S.S.”

Er zullen er niet velen zijn die dit boekje goed begrijpen. Huntington werd in zijn tijd niet goed begrepen, dus hoe zouden er nu in deze tijd nog velen kunnen zijn die dit boekje goed begrijpen?

Huntington heeft de vrije genadeleer in zijn prediking en geschriften zeer krachtig verdedigd. Maar het gevolg daarvan was dat hij voor een Antinomiaan versleten werd. Hij zou dus behoren tot degenen die zondigen op de genade. Nu werd dezelfde laster de apostel Paulus ook aangewreven om de vrije genadeleer die hij verkondigde.

Huntington laat in zijn voorwoord weten, waarom hij zulk een titel aan dit boekje had gegeven. Hij schrijft: „Lezer, ergert u niet, over de titel van dit werkje. „Een regel en een raadsel; of „Een eeuwige taak voor blinde wachters en oude vrouwen.” Hij is ontleend aan werkelijke gebeurtenissen - aan een kerkelijke vergadering die belegd was, bestaande uit enkele wachters en enkele oude vrouwen; welke tezamen raad namen tegen een die nooit raad nam tegen hen. Ik noem het een eeuwige taak, omdat ik denk dat deze leer niet omvergeworpen kan worden.”

Huntington werd blijkens dit boekje voor een Antinomiaan versleten, omdat hij leerde *dat niet enkel de letter der wet* een regel des levens is voor de gelovigen. Degenen die alleen de wet hebben en geen geloof zullen ervaren dat de letter der wet hen doden moet. Huntington moet dan ook wel goed worden begrepen in wat hij bedoelt. Hij vertelt in dat boekje dat er een persoon was, die hem wist te zeggen dat de tien geboden de enige regel des levens voor de gelovigen zijn. Hij heeft toen die persoon gevraagd, welke geboden dat waren, waarop die persoon hem antwoordde, dat die geboden te vinden waren in Exodus 20. Huntington schrijft dan: „Toch vindt u in dat hoofdstuk het gebod niet om God lief te hebben.” Men zou natuurlijk bij zo'n opmerking als van Huntington zich de ogen kunnen uitwrijven en zich kunnen afvragen: maar is dan op de eerste tafel der wet geen liefde tot God geëist? Huntington was echter zo kortzichtig niet, dat hij dat niet wist. Hij maakt echter een scherp onderscheid. Blijkens zijn schrijven kreeg hij met mensen te doen, die alle uitwendige belijders voor gelovigen aanzagen. En deze gelovigen moesten allen leven naar de regel der wet. Nu, dat werd nog eens een goed gezelschap. Huntington sneed echter al hun eigen wettisch werk radicaal af. Hij wijst er in genoemd boekje op dat Paulus over de wet spreekt als *een wet des geloofs*. Een wet enkel als een regel des levens, buiten het geloof, moet de mens doden. Abel bracht door het geloof een meerdere offerande dan Kaïn. Henoch wandelde met God en wordt onder de geloofshelden gerekend. Vóór zijn wegneming heeft hij getuigenis gehad, dat hij Gode behaagde. Zijn wandel met God was vanzelf geen onverschillige wandel. Die wandel was wel overeenkomstig de wet, maar dan door de geloofsvereniging met Christus. Al wat daar buitenom gaat, al leeft men uiterlijk nog zo stipt naar de wet, is niet anders dan wettisch werk uit het vlees.' Maar door de mensen wordt men ermee aangezien voor iemand die de Heere ootmoedig vreest. En zoals Huntington schrijft, zouden Abel, Henoch, Noach en de aartsvaders thans wel gerekend worden onder de slimste Antinomialen.

Het zal echter verder bij ons moeten komen dan de letter der wet. We zouden Huntington verkeerd kunnen begrijpen, maar we behoeven hem niet verkeerd te begrijpen. Hij schrijft bijvoorbeeld even verder: „Ik heb wel eens gedacht dat, indien de letter der wet in Exodus 20 de enige regel des levens voor de gelovige is, hij hevig in de war moet raken wanneer de duivel een bende Arianen, Socinianen of Tabellianen op hem loslaat. Hij zou met deze woorden te doen krijgen: „Ik ben de Heere uw God, Die u uit Egypteland, uit het diensthuis uitgeleid heb. Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben.” Deze regel zou hem moeilijk terecht brengen. Het is door het geloof dat wij Christus aangrijpen, en het is door het geloof dat wij de toevlucht tot Hem nemen, als de hope die ons voorgesteld is.”

Hij wijst er dan verder ook weer even op, dat Paulus de vraag stelt: „Doen wij dan de wet teniet door het geloof? Dat zij verre; maar wij bevestigen de wet." En Paulus leert ons dat het geloof door de liefde werkende is en dat de liefde de naaste geen kwaad doet. Zo is dan de liefde de vervulling; der wet. Maar dan ook alleen door het geloof. En dat geloof verenigt niet Christus.

Er zijn veel mensen die niet anders hebben dan de wet. Van Christus weten zij niets. Zij zijn door de wet nooit aan het einde van hun wettisch werk gebracht. Toch weten ze in vele gevallen ook nog wel dat Christus erbij moet komen.

Huntington vertelt in het genoemde boekje, dat een vriend van hem aan een zeker Godgeleerde in Londen vroeg wat hij van de wet dacht als de enige regel des levens voor de gelovigen. **Het antwoord van die Godgeleerde was: „De gelovige moet met één oog naar Christus en met het andere naar de wet zien." De vriend van Huntington antwoordde daarop: „Dan moet elke gelovige scheel zien."**

Christus zegt echter dat men alleen op Hem moet zien om behouden te worden. En de gelovigen moeten zien op de overste Leidsman en de Vóleinder des geloofs. Zo zal men heus niet Antinomiaans leven, want zo leeft men naar de zuivere regel van Spreuken 4 : 25 en 26: „Laat uw ogen rechttuit zien, en uw oogleden zich recht voor u heen houden. Weeg den gang uws voets, en laat al uw wegen wel gevestigd zijn."

Vriend, er zijn er nog wel genoeg die de letter der wet goed kennen, maar de inhoud niet. En met de letter der wet wordt men een rijke jongeling, maar de kennis van de inhoud der wet doet ons weten dat de wet geestelijk is, maar dat wij vleeselijk zijn, verkocht onder de zonde. Voor de ongelovige is er alleen een wet der werken en voor de gelovige is er een wet des geloofs. En als men niet anders heeft dan de wet der werken, is men volgens Jacobus' getuigenis alleen nog maar een hoorder en geen dader. Ga ze in al hun levensgangen maar na, die met hun wettisch werk zo Godvrezend zijn. U zult zien dat de vruchten des geloofs gemist worden. Men heeft zijn aangeboren aangezicht nooit recht in een spiegel aanschouwd. Daarom weet men ook niet hoe bedriegelijk men is omtrent zichzelf en hoe bedriegelijk men ook handelt met anderen. Al klemt men zich zeer nauw aan de letter der wet vast, men leeft niet naar de wet. Huntington merkt dan ook terecht op: „Hoewel de wet gierigheid verbiedt, verleent zij niemand kracht om die te haten. De wet is door het vlees krachteloos."

Dit is het wat we moeten leren. Huntington werd niet verstaan, omdat men niets kende van wat hij door genade had mogen leren. Hij schrijft dan ook: „Ik heb geen andere spiegel om hen in te bezien dan de schriften der waarheid en mijn eigen bevinding. Ik geloof, zo waarachtig als God leeft, indien vijftien uit de twintig van onze tegenwoordige predikanten, die evangeliédienaars genoemd worden, zichzelf zagen gelijk ik ze zie, in het licht van Gods Woord dat zij wensen zouden dat zij nooit geboren waren, en dat zij de dag vervloekten waarin zij het ambt der bediening op zich namen, begerende dat dezelve uit het getal der maanden mocht worden uitgewist."

En even verder schrijft hij: „De duivel is nooit meer verdacht te houden dan wanneer hij in een preekstoel verschijnt met lang haar, toga en bef, met een deftig gelaat, met luide stem, een dubbelzinnige rede, een vurige ijver gemengd met eerlijkheid, aandringende op zedelijke deugden, en Christus als een voorbeeld aanprijzende, maar niet als de wortel der zaak, en zonder aan te dringen op de behoefte aan Zijn Geest en aan vereniging met Hem. Deze dingen met een paar ijverige steken op de kracht der religie, onder de naam van geestdrijverij, en een oprechte ijver voor die beide en dienstbare kinderen, die niet door hun masker kunnen zien, zijn de duivel van veel nut geweest, omdat het gediend heeft om de gelovigen te doen struikelen en de farizeeër te

bevestigen. Dit soort predikanten hebben mijn ziel dikwijls bloedende naar huis gezonden, omzwachteld met de geest der dienstbaarheid."

Geachte Vriend, ik kan natuurlijk niet alles neer gaan schrijven wat er zoal in dat boekje is te lezen. Als u het boekje nog niet in uw bezit hebt en u stelt er prijs op, dan is altijd de West-Friese Boekhandel er de uitgever nog van. Die zal ze nog wel in voorraad hebben, ook voor andere mensen die door het nu door mij geciteerde er belang bij krijgen.

Maar men moet het boekje wel goed lezen. En om het goed te lezen, moet die evangelische weg der verlossing niet geheel verborgen zijn gebleven voor onze ziel.

Wat Huntington schrijft, is geheel naar de Schrift. Dat moet ons zo opvallen bij deze eenvoudige praktikale schrijvers, dat ze de Waarheid die ze voorstonden, altijd zo met de Schrift hebben kunnen verdedigen. Dit komt omdat ze de Schrift bevindelijk hebben mogen leren verstaan. Ze hebben er zomaar niet wat van gemaakt, want onder de godsdienst kan men ook van zulke wonderlijke christenen vinden, die met allerlei bijzondere opmerkingen over Gods Woord de vreemdste stellingen weten te verdedigen. Maar werken en genade, wet en evangelie hebben die praktische Engelse schrijvers goed weten te onderscheiden. Wij spreken ook wel over *de wet als een regel des levens in het stuk der dankbaarheid*, maar wij bedoelen daarmee niet wat de tegenstanders van Huntington op het oog hadden. Daarom moeten we elke schrijver in zijn tijd en in zijn strijd zien. Echter is de strijd altijd over ditzelfde gegaan. De mens ligt in een verbroken werkverbond en met wat godsdienst zoekt hij in een wettische weg zijn zaligheid. Zolang als men nu in een weg van wettisch eigen werk zijn leven zoekt, zal het niet ontbreken aan mensen die daar wel wat goeds van denken. Men ziet ons in zulk een weg zeer gaarne wandelen. En waarlijk vriend, het was te wensen dat er nog maar meer mensen onder een veroordelende wet met een beschuldigde consciëntie, gebogen onder Gods toorn en onder de last van hun schuld hun weg gingen. Als dat in waarheid is, dan zal men ook zeker tot dezelfde wetenschap komen als waarover Huntington schrijft op bladzij 70 in het volgende: „Ik weet dat de wet rechtvaardig en heilig en goed is, omdat zij een heilig, rechtvaardig en goed God verdedigt, en dat zij gewis iedere tegenstander die onder haar gevonden wordt voor eeuwig zal afsnijden en vernielen; maar al is de wet heilig, daarom heiligt ze nog niemand; zij is rechtvaardig, maar zij rechtvaardigt niemand, zij is goed, maar zij deelt de mens geen goedheid mede. God is het Die ons rechtvaardigt en heiligt, en Christus is onze gerechtigheid en heiligmaking."

Het is echter in Huntingtons tijd gebleken, zowel als ook in andere eeuwen (denk aan de strijd van de apostel Paulus hierover), dat we buiten bevindelijke kennis van de dodende letter der wet, nooit de geestelijke kracht van het evangelie zullen ervaren. Met al onze geleerdheid en zogenaamde rechtzinnigheid blijven we hier dan voor een verborgenheid staan. Uw schrijven heeft me daarom nieuwsgierig gemaakt. Ik ken u nu alreeds geruime tijd en ik ken u ook vanuit de tijd waarin we enige ontmoetingen bij u hebben menen te kunnen bespeuren in een weg waarin u wellicht geprobeerd hebt de wet te bevredigen, maar door de wet meer beangstigd dan bevredigd werd. Misschien schrijft u er mij nog eens een keer een briefje over, hoe dit nu anders bij u geworden is. Daar ben ik altijd benieuwd naar. Mensen die door de wet zulk een dodelijke slag gekregen hebben dat ze niet meer levend konden worden dan in Christus, ontmoet men niet zoveel.

Huntington is bij bevinding aan de weet gekomen wat hij op bladzij 21 schrijft, als we daar lezen: „Wij weten dat de zonde een overtreding is van de wet, en dat waar geen wet

is, ook geen overtreding is en dat de dood het vonnis der wet is.. Is dit zo, dan zijn de geboden de strikken die de zondaar in de armen des doods houden. De eerste strik waarin een dief verstrikt wordt is de wet, en indien hij aan haar barmhartigheid overgelaten wordt, zal zij juist met hem handelen als de spin met de vlieg doet die in haar net gekomen is; zij laat haar niet los voor zij haar gedood heeft. Het is een dodende letter, hetgeen elke spinnewebbenwever ondervinden zal; opdat weefgetouw kan geen web geweven worden dat de ziel kan bedekken; het gebod is zeer wijd. Al noemen wij de bediening der verdoemenis de regel des levens, dan kunnen wij daarom nog niet veronderstellen dat dit deze stof zal veranderen, of dat dit een dodende letter zal omzetten in een springader des levens; want die wet geeft geen leven, daarom kan het geen deel zijn van deze wet des wijzen. Indien er een wet gegeven ware die machtig was levendig te maken, zo zoude waarlijk de rechtvaardigheid uit de wet zijn. Gal. 3:21."

Waarde vriend, ik moet afbreken. U vraagt mij of er van de kansel misschien nog te veel grond gegeven wordt in hetgeen waarin velen hun leven gevonden hebben. Of beluistert men de prediking niet goed? Of wordt de ontdekking gemist?

Nu beste vriend, mensen die een ontdekkende en afsnijdende prediking recht verstaan, zijn er niet veel. Soms moet een prediker bij zichzelf, van bepaalde mensen denken: Als u me goed zoudt verstaan, dan zou de prediking precies een andere uitwerking bij u hebben dan nu. Hoe meer het mes erin gezet wordt, hoe liever die mensen het hebben en hoe wettischer dat zij worden. Dus ga daar maar mee aan de gang. U kunt er dus in zien, dat God het Woord bekrachtigen moet, tot het een zowel als het ander. Ware ontdekking heeft de mens nodig, anders zal hij de Waarheid nooit recht gaan verstaan en zal de Waarheid hem niet vrijmaken. En als het de Heere behaagt om u de evangelische kracht van die Waarheid te doen kennen, die alles van het vlees afsnijdt, dan wordt u evenals Paulus en Huntington gerangschikt onder de Antinomianen.

Dit doet me denken aan wat ik vroeger vernam van een man op een gezelschap, die uit de vrijheid in Christus mocht spreken en toen kreeg te horen dat hij een Antinomiaan was. Die man wist nog niet eens wat een Antinomiaan was. Hij ging ermee naar huis en vroeg toen aan de Heere: „Nu hebben ze gezegd dat ik een Antinomiaan ben, maar wat is dat dan voor een beestje?"

En toen ging de Heere hem met een eenvoudig beeld erin onderrichten. Wat de Heere hem deed zien, kwam hierop neer, dat hij nu de verlossing in Christus uit genade had mogen leren kennen en dat hij daarop nu wel raak kon leven. Dat was de Antinomiaan. En toen die man dat kreeg te zien, riep hij in heilige verontwaardiging uit: „Nee, Heere, dat zal ik verdoemen tot mijn dood toe? " En toen begonnen ze in zijn hart te zingen:

Ja, elk der vorsten zal zich buigen,

En vallen voor Hem neer.

Hij zei tegen de Antinomiaan: „En jij ook lelijkerd!"

Nu ik meen zoveel mogelijk aan uw verzoek voldaan te hebben. De Heere leide en lere ons door Zijn Geest en doe ons de enige weg ten leven vinden, een weg zoals mijn oude vriend Bertus Schreuder placht te zeggen, *zo smal als de rug van een mes*, omdat ze enerzijds altijd geneigd zijn naar eigen wettisch werk te grijpen (Remonstrantisme) en anderzijds de genade zouden misbruiken tot ontuchtigheid als God ons niet bewaarde (Antinomianisme).

Hartelijk gegroet en Gode bevolen!

Deze serie: *Het genadeverbond*, bestaat uit 6 deeltjes:

1. Het verbond der genade en de evangelische voorschriften in de roeping van zondaars.
2. De inwilliging van het verbond der genade.
3. Het huwelijksverbond met Vorst Immanuël.
4. Het genadeverbond en onze doop en belijdenis.
5. Het evangelievoorschrift. De regel van het Evangelie uitgelegd als de enigste regel des levens.
6. De trouwe Drie-enige Verbondsgod